

Nota van inspraakreacties

Van	John van Zuijlen
Aan	Indieners inspraakreacties Visie zonne- en windenergie Sint-Michielsgestel
Datum	8 februari 2021
Zaaknummer	Meerdere

Onderwerp

Raadpleging inwoners en belangengroepen Visie zonne- en windenergie gemeente Sint-Michielsgestel

Inhoud

In de periode 22 november tot 13 december 2020 heeft het college van Sint-Michielsgestel in totaal 75 inspraakreacties ontvangen van inwoners en belangengroepen. Daarvan zijn er 38 gelijkloidend van het model "Natuurfoto", 23 gelijkloidend van het model "Eiffeltoren" en zijn er 17 andere inspraakreacties ingediend. De gronden in deze inspraakreacties worden in deze nota behandeld.

Kader

De inspraakreacties zijn niet ingediend in het kader van een formele procedure, maar in het kader van de voorlegging van de concept Visie zonne- en windenergie gemeente Sint-Michielsgestel aan de gemeenteraad ter vaststelling op 17 december 2020. Tijdens deze vergadering ging de gemeenteraad in meerderheid akkoord met het onderdeel zonneparken in de visie zon- en windenergie, maar ging niet akkoord met de hoofdstukken 2 (verkenning potentieel windenergie) en 4 (participatie). Het college wil 20 hectare openstellen voor zonneparken. De raad verzoekt het college eerst 10 hectare open te stellen en dan eerst na te gaan of alle stappen bij het indienen van een plan goed verlopen.

Verder is de gemeenteraad van mening dat het onderdeel wind uit de visie beter moet aansluiten op de plannen van de RES Noordoost Brabant. Daarnaast wil de raad de resultaten van het overleg met omwonenden van mogelijke gebieden voor windparken verwerkt zien in de visie. In het voorjaar van 2021 legt het college een nieuwe visie aan de raad voor.

Inspraakreactie model "natuurfoto"

Er zijn 38 gelijklopende inspraakreacties ingediend en voorzien van 3 foto's uit het natuurgebied nabij de wijk Theereheide en hier voor het gemak model "natuurfoto" genoemd. De gronden zijn in de verschillende inspraakreacties genummerd en worden hieronder cursief (samengevat) opgesomd en vervolgens in romain behandeld.

Hierbij laat ik u weten bewaar te hebben tegen het voornemen om windmolens te plaatsen in het buitengebied van Sint-Michielsgestel. Het gebied van de Essche Stroom, Wilhelminapark, Dommeldal en de mooie groene aanblik van Sint-Michielsgestel is me dierbaar (1). Daarnaast ben ik erg geschrokken dat deze plannen in de maak blijken te zijn zonder dat we daarover als inwoners serieus worden genomen als gesprekspartner (2). De aarde beschermen is van ons allemaal. Ik wil op een andere manier, zoals bijvoorbeeld groene energie inkopen, zonne-energie steunen, bomen aanplanten of zelf bewuster leven, graag een steentje bij dragen. Alsjeblieft bescherm onze natuur en buitengebied waarin we zo graag sporten en recreëren. Een windpark past echt niet in dit mooie Brabantse landschap. Ik verzoek de gemeenteraad om tegen windparken in de omgeving van Sint-Michielsgestel en tegen de locatie windenergie Wilhelminapark, Essche Stroom en Halse Barrier te stemmen (3).

1. De kwaliteiten van het gebied zijn uiteraard ook het college dierbaar. Toch moeten in het kader van de lokale opgave aan hernieuwbaar op te wekken elektriciteit in 2030 uit de Regionale Energie Strategie

zoekgebieden voor zon en wind op land verkend worden. Een eerste stap daarin is de verkenning van het potentieel voor windenergie binnen de gemeente. Deze stap betreft dus nog geen plan om windturbines te plaatsen, maar een eerste verkenning waar geen ruimtelijke beperkingen zijn voor windturbines in het grondgebied van de gemeente Sint-Michielsgestel en binnen een zone van 1 kilometer rondom de gemeentegrens.

2. Een webinar en een raadpleging onder een ruime steekproef van de inwoners maakten onderdeel uit van het communicatietraject in het najaar van 2020. Ondanks dit traject voelen inwoners zich onvoldoende hierbij betrokken en serieus genomen. Daarom wordt in de eerste helft van 2021 samen met adviesbureau Generation Energy een participatietraject voor windenergie opgezet en worden alle inwoners en met name alle indieners uitgenodigd hieraan deel te nemen.

3. De gemeenteraad heeft de verkenning voor windenergie niet vastgesteld, omdat het onderdeel wind uit de visie beter moet aansluiten op de plannen van de RES Noordoost Brabant. Daarnaast wil de raad de resultaten van het overleg met omwonenden van mogelijke gebieden voor windparken verwerkt zien in de visie.

Inspraakreactie model “Eiffeltoren”

Er zijn 21 gelijklopende inspraakreacties ingediend en voorzien van een afbeelding waarin de hoogte van een windturbine wordt vergeleken met andere bouwwerken, waaronder de Eiffeltoren. Deze is hier voor het gemak model “Eiffeltoren” genoemd. De gronden zijn in deze nota doorgenummerd en worden hieronder cursief (samengevat) opgesomd en vervolgens in romein behandeld.

Hierbij laat ik u weten bewaar te hebben tegen de vaststelling van de visie Zonne- en Windenergie, welke staat geagendeerd in de gemeenteraadsvergadering van 10 december onder agendapunt 12. Recentelijk hebben wij voor het eerst vernomen over deze ontwikkeling en in het bijzonder de locatieaanwijzing van windmolens in en nabij het Wilhelminapark en het beekdal Essche Stroom (4). Plaatsing van windmolens zouden de natuur- en recreatieve waarden van het gebied enorm aantasten. Daarbij ontbreekt het aan transparante en open communicatie met de inwoners in dit gebied (5). Ik verzoek de gemeenteraad om de voorliggende visie Zonne- en Windenergie niet vast te stellen, in het bijzonder het onderdeel Windenergie. De visie is op dat onderdeel onvolledig. Het ontbreekt aan landschappelijke afweging en is in strijd met de kaders van de Regionale Energie Strategie (RES) (6).

4. Zoals genoemd onder 1 betreft het geen plan waarbij sprake is van een locatieaanwijzing van windparken maar een eerste verkenning.

5. Zoals genoemd onder 2 is al wel sprake geweest van een communicatietraject, maar zal in het voorjaar van 2021 wordt een participatietraject over windenergie opgezet.

6. In het Afwegingskader landschap bij de RES regio Noordoost Brabant (bijlage 3 concept RES NOB) is inderdaad vermeld dat windenergie in bijzondere landschappen als Het Groene Woud en de beekdalen is uitgesloten. Dit afwegingskader is opgesteld voordat in de concept RES NOB werd uitgegaan van lokale resultaatverplichtingen per gemeente en er dus nog sprake was van één regionale resultaatverplichting aan hernieuwbaar op te wekken elektriciteit. Hierdoor konden bepaalde gebieden en gemeenten in de regio uitgesloten worden en wekken andere gemeenten meer elektriciteit op dan ze zelf gebruiken. Bestuurlijk bleek er geen bereidheid te zijn om bovenlokaal elektriciteit op te wekken voor de regio en daarom is uitgegaan van lokale resultaatverplichtingen in de regio, waarbij de opgave gebaseerd is op het elektriciteitsgebruik binnen de gemeente na besparing. Hierdoor fungeert het afwegingskader uit de concept RES NOB als handvat en mag er gemotiveerd van het Afwegingskader landschap afgeweken worden als dit voor de lokale resultaatverplichting noodzakelijk of gewenst is. Dit wordt in de RES NOB 1.0 verder verduidelijkt, die in mei 2021 aan de gemeenteraad ter vaststelling wordt voorgelegd.

In de tabel op pagina 26 van de concept RES NOB staat dat windenergie in de jonge heideontginningen van de Meierij mogelijk is, maar niet passend is in de andere landschapstypen zoals de beekdalen. Dit houdt in dat windenergie in de jonge heideontginning van het Wilhelminapark overwogen kan worden. Hierbij dient wel overwogen te worden dat de jonge heideontginningen liggen in een cultuurhistorisch waardevol gebied en het Wilhelminapark ligt ingeklemd tussen de beekdalen van de Essche Stroom aan

Sint-Michielsgestel

de noordzijde en de Dommel aan de zuidzijde, waar windenergie niet passend zijn. Op grond van provinciaal beleid zijn windparken alleen toegestaan in clusters van minimaal 3 turbines en bij voorkeur gelegen in grootschalige landschappen, zoals grootschalige (polder-)landschappen en langs grootschalige bedrijventerreinen of langs grootschalige infrastructuur (rijks(vaar)wegen of spoorwegen). Een rij windturbines zo dicht mogelijk langs de A2 binnen de jonge heideontginningen van het Wilhelminapark is dus een mogelijkheid die op grond van de RES NOB overwogen kan worden. Technisch gezien lijken daar geen belemmeringen te zijn (nabijheid woningen of stedelijk gebied, externe veiligheid- en radarbeperkingen). Een volgende stap is de beoordeling van de ruimtelijke inpasbaarheid en wenselijk, waarbij met name rekening gehouden wordt met cultuurhistorie, waardevolle landschappen, schade en hinder.

Inspraakreacties inwoners

Er zijn ook 15 inspraakreacties ingediend die afwijken van het model “natuurfoto” of “Eiffeltoren”. Deze zijn hieronder chronologisch in cursief samengevat weergegeven en worden vervolgens in romein behandeld.

1. Op 22 november 2020 is een inspraakreactie ontvangen:

Windenergie past niet in de omgeving van Theereheide (7). Dit doet grote afbreuk aan het mooie buitengebied en natuurgebied. Daarbij verwachten wij ook de nodige overlast van de turbines zo dichtbij een woonwijk (8).

7. Of windenergie past in die omgeving is een keuze die we als gemeenten in de regio zelf kunnen bepalen.

8. Daarnaast zal onderbouwd moeten worden dat de overlast van de turbines aanvaardbaar is en voldoet aan de daarvoor gestelde normen. Op grond van de verkenning lijkt de afstand tot verspreid liggende woningen en de woonwijk hiervoor voldoende.

2. Op 30 november is een inspraakreactie ontvangen:

Dit hele buitengebied met ook de golfclub en Zegenwerp is nog een uniek Brabants landschap, waar wij allen trots op moeten zijn. Het is daarom voor mij onbegrijpelijke dat u overweegt die schadelijke windmolens daar te zetten. Vooral omdat in Nederland al zo weinig mooie natuur is overgebleven. Die windmolens moeten bij een industrie terrein komen of aan de rand van de gemeente, maar niet binnen de mooie natuur (9). In principe ben ik natuurlijk wel voor wind aangedreven elektriciteit door windmolens.

9. Windturbines binnen een natuurbestemming (onderdeel van Natuurnetwerk Nederland) zijn op grond van provinciaal beleid niet toegestaan. Maar langs de snelweg in het Wilhelminapark laat het provinciaal beleid wel windturbines toe.

3. Op 1 december 2020 is een inspraakreactie ontvangen:

Verzoek tot intrekking van het raadsvoorstel op meerdere gronden (10).

10. Het raadsvoorstel is aangenomen met uitzondering van de onderdelen windenergie en participatie.

4. Op 4 december 2020 is een inspraakreactie ontvangen:

Plannen worden gemaakt zonder de inwoners als gesprekspartner. Aarde beschermen voor iedereen. Bescherm onze natuur en buitengebied waarin we zo graag sporten en recreëren. Een windpark past echt niet in dit mooie Brabantse landschap. Stem tegen (11).

11. Zoals vermeld onder 1. is er nog geen sprake van een plan, maar betreft het een eerste verkenning naar zoekgebieden voor windenergie.

5. Op 7 december 2020 is een inspraakreactie ontvangen:

Men is niet tegen de energietransitie, maar niet in mooiste stukje natuur van Noord-Brabant. Windturbines zijn een bedreiging voor flora en fauna. Er wordt een gezondheidsrisico, geluidsoverlast en slagschaduw verwacht. Zoeken naar locatie zonder bewoning zoals Ladonk (12).

12. Zoals vermeld onder 8. moet de mogelijke hinder nog getoetst worden aan daarvoor gestelde normen. Ook in de gemeente Boxtel heeft een verkenning naar windenergie plaatsgevonden en blijkt dat op en rondom industrieterrein Ladonk zo veel woningen zijn gelegen, dat windenergie daar vanwege de beperkte afstand tot woningen niet mogelijk is.

6. Op 6 december 2020 is een inspraakreactie ontvangen:

Het gebied is me dierbaar, wij recreëren er elke dag. De plannen zijn gemaakt zonder inwoners erbij te betrekken. Als inwoner en gemeente moeten we een bijdrage leveren aan duurzaamheid. Dit kan op andere manieren, zoals een bijdrage aan windpark voor kust. Gemeenteraad stem tegen (13).

13. Deze inspraakreactie komt qua inhoud overeen met model "natuurfoto". Daarom wordt verwezen naar het vermelde onder 1. Wind op zee is in het Klimaatakkoord volledig gereserveerd en benodigd voor de opgave aan hernieuwbare elektriciteit van de grote industriële complexen in Nederland en mogen we niet toerekenen aan de opgave van de RES NOB.

7. Op 6 december 2020 is een inspraakreactie ontvangen:

De visie is in tegenspraak met RES NOB en dus niet verder onderzoeken windmolens. Gemeente legt afwegingskader naast zich neer en volgen aanbevelingen in inspraakreactie niet. Welke redenen liggen hier aan ten grondslag? Wilhelminapark ligt naast A2 in grootschalig landschap tussen kleinschalige landschappen. Gemeente spreekt zich tegen. Onduidelijk waarom de Gemeente vasthoudt aan verdere verkenning op grond van 'technische potentie' terwijl er regionaal al zoekgebieden gedefinieerd zijn. Er zijn legio technische potentiegebieden in de provincie, zoals te zien op eerdergenoemde kaart, maar juist om versnippering tegen te gaan, zijn deze door RES NOB niet bestempeld als zoekgebied. De Gemeente lijkt dus een volledig andere koers te willen varen dan die uitgezet in RES NOB. De onderbouwing van de gemeente schiet tekort, zie daarom af van wind in dit gebied (14).

14. Dat de visie niet in tegenspraak is met de RES NOB, wordt uitgelegd onder 6. Er kan dus gemotiveerd afgeweken worden van dit afwegingskader als dat wenselijk of noodzakelijk is voor de realisatie van de lokale opgave aan hernieuwbare energie. Zoals gezegd ligt het Wilhelmina langs de A2 (een grootschalig landschap volgens de provincie), maar is wel ingeklemd tussen de kleinschalige landschappen van de beekdalen van de Essche Stroom en Dommel en van het Wilhelminapark, die belangrijke cultuurhistorische- en natuurwaarden bezitten. Die waarden dienen afgewogen te worden ten opzichte van de technische potentie voor windenergie van het gebied. Er zijn tenslotte weinig gebieden in en nabij de gemeente, die technisch geschikt zijn voor windenergie. Niet de RES NOB bepaalt de zoekgebieden, maar de 15 gemeenten uit de regio moeten zoekgebieden bepalen, die vervolgens zijn opgenomen in de concept RES of worden opgenomen in de RES 1.0 of in de toekomst RES 2.0. Voor de gemeente Sint-Michielsgestel worden nog geen zoekgebieden voor windenergie voor de RES 1.0 opgenomen, omdat daar dan eind februari 2021 overeenstemming over moet zijn.

De RES wordt elke 2 jaar geactualiseerd en dus is er nog de mogelijkheid om na een uitgebreid participatietraject de komende tijd al dan niet zoekgebieden voor windenergie op te nemen. De lokale resultaatverplichtingen binnen de RES NOB belemmeren wel het streven om versnippering tegen te gaan. Er is veel verzet in de regio tegen windenergie en daarom wil men niet meer windenergie opwekken dan nodig is om aan de lokale resultaatverplichting uit de RES te voldoen, die gebaseerd is op het eigen elektriciteitsgebruik binnen de gemeente. Hierdoor moet ook windenergie overwogen worden in gemeenten waar dit landschappelijk minder voor de hand ligt.

8. Op 3 december 2020 is een inspraakreactie ontvangen:

Sint-Michielsgestel

In september is de visie zonne- en windenergie in Boxtel aangenomen. Daarmee is er grondslag voor een windpark bij Wilhelminapark. Deze windturbines transformeren onvervangbaar kleinschalig cultuurlandschap en daarom wordt opgeroepen deze visie niet te realiseren. De gemeenteraad van Sint-Michielsgestel dreigt eenzelfde besluit te nemen, bovendien wordt samenwerking gezocht met de gemeente Vught. Deze ontwikkeling is alarmerend, want dit gebeurt zonder participatie van bevolking. Tegen duidelijk uitspraak van RES NOB: in bijzondere landschappen als het Groene Woud is windenergie uitgesloten. Streven Boxtel energieneutraal 2030 kan tot overhaaste beslissingen leiden. Rijksadviseur voor het Landschap Berno Strootman waarschuwt ervoor dat Nederland hierdoor veranderen in een grote hagelstorm. Richt pijlen op energiebesparing en geothermische opwekking. Energietransitie landelijk geregeld in NOVI en 30 RES-sen. Alhoewel meer locaties technisch geschikt zijn, wordt alleen Wilhelminapark verder onderzocht. Voor grondeigenaar en gemeente lucratief. Om te voorkomen dat de energietransitie "niet als pinda kaas over Nederland wordt uitgesmeerd" gaat de RES-NOB uit van 5 zorgvuldig geselecteerde grote clusters voor de hele regio en juist niet van allerlei lokale kleine clusterjes. In visie Boxtel en Gestel wordt indruk gewekt dat gemeenten één of meerder windmolens moeten plaatsen. Gemeenten hebben nagelaten om de landschappelijke afwegingskaders uit de RES te toetsen aan de locatie en gaat in tegen regionale strategie. Wilhelminapark wordt omgeven door onvervangbaar kleinschalig landschap van grote cultuurhistorische waarde met veel natuurbeleving en recreatie. Windturbines transformeren het landschap door hun buitenproportionele maat, nog afgezien van schade door geluidshinder, slagschaduw, rode waarschuwingslichten 's-nachts en trillingen voor mens en natuur. Aanbevelingen voor gemeenten: houdt u aan RES NOB; laat u niet leiden tot overhaaste en onomkeerbare beslissingen op korte termijn, maar naar maatschappelijke kosten en baten op lange termijn; verleg onrealistische streefdatum van 2030 naar 2040. Hierdoor kan men profiteren van waterstoffabricage, thorium gesmolten zout reactoren en groeiend maatschappelijk draagvlak; bereik met minder ingrijpende strategieën het doel (geothermie, zon op dak, energiebesparing, aanplant bomen); verwerf draagvlak onder bewoners en leveren bijdrage aan omgevingskwaliteit. Betrek inwoners via interactieve ontwerp-ateliers en creëer daarmee draagvlak (15).

15. De vaststelling van de visie in Boxtel houdt niet in dat er een grondslag is voor een windpark bij het Wilhelminapark, maar dat er nader onderzoek nodig is om vast te kunnen stellen of dit windpark landschappelijk inpasbaar is en zo ja, of het economisch en maatschappelijk ook haalbaar is. Een uitgebreid participatietraject moet onderdeel zijn van dat proces, waarbij de input van inwoners van de drie gemeenten en belangengroepen wordt meegenomen in het proces. Dat windenergie in de RES NOB niet is uitgesloten wordt genuanceerd onder 6. en in de RES 1.0. De energietransitie wordt landelijk aan de RES-sen overgelaten en de besluitvorming binnen de RES regio NOB vindt plaats binnen de 15 deelnemende gemeenten. Om tot clustering binnen de regio te komen vraagt dus een samenwerking met buurgemeenten en de regio en is een uitdaging die ook van inwoners vraagt regionaal te denken.

Het is niet zo dat elke gemeente één of meerdere windmolens moet plaatsen, maar binnen het Nationaal Programma RES wordt geconcludeerd dat het concept bod van de 30 RES regio's samen een overaanbod aan zon op land laten zien en een tekort aan wind op land. Omdat niet altijd de zon schijnt en je het overaanbod in de zomer niet zonder opslag kunt benutten in de winter, is omwille van de maatschappelijke kosten voor de netwerkinpassing noodzakelijk dat elke gemeente de mogelijkheden voor windenergie onderzoekt. Die opslag gaat gepaard met (omzettings-)verliezen van energie, wat de opgave alleen maar groter maakt. De lokale resultaatverplichting binnen de RES is maar een deel van de energieopgave.

De transitie naar duurzame mobiliteit en aardgasvrije wijken is daar nog niet eens in meegenomen. Als we vinden dat windenergie in onze gemeente(-n) niet past, moeten we bereid zijn om daarvoor de prijs te betalen en te zorgen dat de energietransitie voor iedereen betaalbaar is.

We moeten geen overhaaste beslissingen nemen, maar de urgentie is groot. We kunnen de lokale opgave niet afschuiven, uitstellen of weggijken. In Europees verband is besloten dat in 2030 niet sprake moet zijn van 49 maar van 55% CO2 reductie ten opzichte van 1990 om de in Parijs gestelde doelen te behalen. Dit moet nog in de wetgeving en de het Nationaal Programma RES (NPRES) vastgelegd worden, maar hierdoor wordt de opgave en daarmee de urgentie alleen maar groter. Want de landelijke doelen voor 2030 en 2050 moeten wel behaald worden, ongeacht het doel dat men lokaal stelt.

Hernieuwbare waterstof kan men alleen produceren uit elektrolyse en wordt naar verwachting vooral ingezet bij industriële processen en voor de warmtetransitie zal het maar beperkt beschikbaar zijn. Als men waterstof omzet naar elektriciteit, is er sprake van een aanzienlijk omzettingsverlies, waardoor waterstof voor de opgave aan hernieuwbaar op te wekken elektriciteit minder voor de hand ligt. Kernenergie zonder de nadelen door thorium reactoren is nu nog niet beschikbaar en zelfs al zetten we vol in op de ontwikkeling daarvan, dan zal die vorm van kernenergie waarschijnlijk niet voor 2050 beschikbaar zijn.

Daarnaast heeft het Planbureau voor de Leefomgeving al berekend dat kernenergie voor de energietransitie te duur is. Om die reden is vanuit het NPRES gevraagd aan de RES regio's om aan te geven hoe men de opgave door middel van zon en wind op land invult, omdat die technieken nu al beschikbaar zijn. Daarnaast zijn zon en wind op land op grond van provinciaal beleid alleen als tijdelijke bestemmingen voor maximaal 25 jaar toegestaan en moeten de zon- en windparken na afloop van die termijn ontmanteld worden. Daarmee geeft men ruimte aan nieuwe technieken. Energiebesparing (inclusief zon op dak op woningen) en grootschalig zon op dak wordt maximaal gestimuleerd door gemeenten, maar het potentieel daarvoor is onvoldoende om daarmee aan de lokale resultaatverplichting te voldoen. Geothermie (zowel diep als ondiep) biedt mogelijk kansen in de warmtetransitie. Hiervoor is nader onderzoek gewenst, maar is waarschijnlijk geen oplossing voor de opgave aan hernieuw op te wekken elektriciteit. Ook de aanplant van bomen als middel om CO2 te compenseren heeft de aandacht, maar de ruimte en mogelijkheid daarvoor is onvoldoende om de RES doelen te behalen. In het participatietraject voor windenergie zullen we aandacht besteden aan deze alternatieven.

9. Op 7 december 2020 is een inspraakreactie ontvangen:

Men maakt bezwaar tegen windmolens in gebied waar hermeandering Esschestroom heeft plaatsgevonden. Energietransitie kan zonder wind in gebied. Deze maken lawaai, zijn lelijk en zorgen voor vogelsterfte. Windenergie kan niet aan vraag voldoen, er zijn betere alternatieven, zoals een waterstofcentrale, grootschalig zon op dak en een tweede waterkrachtcentrale. Daarom verzoek niet in te stemmen met windturbines in gebied (16).

16. Wat de gevolgen zijn als de energietransitie in het gebied zonder windenergie wordt uitgevoerd is behandeld in 15. De mogelijke vogelsterfte dient onderzocht te worden en een rapportage van dit onderzoek dient bij de ruimtelijke onderbouwing voor een windpark gevoegd te worden. Onder 15 is al behandeld dat zonder windenergie het lastig is om vraag en aanbod van hernieuwbare elektriciteit in evenwicht te brengen. Aan alternatieven is onder 15 ook al aandacht besteed. In de visie is al vermeldt dat de bestaande waterkrachtcentrale maar 2 van de benodigde 140 Terajoule aan benodigde hernieuwbare elektriciteit in 2030 kan leveren en de mogelijkheden voor een tweede centrale in de regio zijn beperkt.

10. Op 8 december 2020 is een inspraakreactie ontvangen van Golfclub de Dommel uit Sint-Michielsgestel.

Zij roepen gemeenteraden op om de natuurparel te koesteren. De besluiten van gemeenten worden genomen zonder participatie belanghebbenden en zonder een goede ruimtelijke beoordeling. Deze besluiten druisen in tegen RES NOB dat windenergie in het Groene Woud en beekdalen is uitgesloten. Het streven van de gemeente Boxtel om in 2030 energieneutraal te zijn leidt tot overhaaste beslissingen. Het besluit druist ook in tegen Afwegingskader landschap van de RES NOB en locatie is niet gelegen in zoekgebieden RES NOB. Windenergie is niet passend in landschapstypen en windenergie moet uitgesloten worden in beekdalen en het Groene Woud. De energietransitie moet niet als pindakaas over Nederland uitgesmeerd worden. Het is niet zo dat gemeenten één of meerdere windturbines moeten plaatsen. Windturbines transformerend landschap totaal en leveren schade en hinder op. Kaartmateriaal

Sint-Michielsgestel

van GE uit beide visies wijkt af van kaartmateriaal RES NOB. Er is geen zorgvuldig, helder en transparant proces doorlopen. Inwoners van Theereheide hebben geen weet van planvorming. Maak het inzichtelijk aan de hand van een visualisatie. Document is pas sinds 23 november te vinden op website, waardoor de doorlooptijd te kort is. Aanbeveling aan de gemeenteraad van Sint-Michielsgestel: stel de visie nu niet vast en aanbeveling aan de gemeenten Boxtel, Vught en Sint-Michielsgestel: houdt u aan zorgvuldige analyses, principes en uitgangspunten RES NOB. Neem geen overhaaste of slecht onderbouwde beslissingen. Onrealistische streefdatum energieneutraliteit in 2030 naar 2040. Dit geeft tijd voor technologische ontwikkelen en kernenergie zonder nadelen. Intussen minder ingrijpende strategieën inzetten (geothermie, energiebesparing, bomenaanplant). Zet daar de ambtelijke capaciteit op in. Verwerf draagvlak, het gaat niet alleen om CO2 reductie, maar ook om bijdrage omgevingskwaliteit. Zij onderschrijven doelstellingen werkgroep Theereheyde (17).

17. Dat gronden met betrekking tot participatie, het indruisen tegen de RES NOB en de noodzaak voor windenergie zijn al behandeld onder respectievelijk 2, 6 en 15. Gesteld wordt dat de besluiten worden genomen zonder een goede ruimtelijke ordening. Dit is niet juist. Eerst worden zoekgebieden voor wind verkend en vervolgens moet onderzocht worden of bij mogelijke windparken sprake kan zijn van een goede ruimtelijke ordening en inpassing. Dit doen we samen met buurgemeenten, inwoners, grondeigenaren en belangengroepen.

Dat het kaartmateriaal uit de concept RES NOB afwijkt van het kaartmateriaal van GE is te verklaren: in de concept RES NOB zijn alleen zoekgebieden opgenomen die in gemeentelijk beleid op het moment van vaststelling zijn opgenomen en vastgesteld. Bij vaststelling van de concept RES NOB in juni 2020 is door de gemeenten in de regio afgesproken dat elke gemeente in een visie zonne- en windenergie zoekgebieden gaat onderzoeken en vaststellen, zodat ze opgenomen kunnen worden in de RES 1.0. Omdat de visie voor Sint-Michielsgestel niet is vastgesteld voor het onderdeel windenergie kunnen geen zoekgebieden voor windenergie opgenomen worden in de RES 1.0, maar die kunnen wel opgenomen worden in de jaarlijkse monitoring van de RES NOB of in de tweejaarlijkse actualisatie in de RES 2.0. Voor de gemeente Sint-Michielsgestel wordt het Wilhelminapark dus niet in de kaart voor zoekgebieden windenergie in de RES 1.0 opgenomen, maar voor de gemeente Boxtel wel, omdat dit gebied als zoekgebied is opgenomen in de op 22 september 2020 door de gemeenteraad van Boxtel vastgestelde visie. Nogmaals: dit houdt niet in dat er sprake is van een plan voor een windpark daar, maar dat deze locatie nader wordt onderzocht om er ruimtelijk een windpark ingepast kan worden.

Het document dat aan de raad is voorgelegd is inderdaad pas sinds 23 november 2020 te vinden op de website, maar de conceptversie die door het college is vastgesteld is al voor inspraak beschikbaar gesteld tijdens het webinar op 14 oktober 2020. Tijdens dit webinar is een uitgebreide toelichting gegeven over de visie en een opname van dit webinar is te vinden op de website. Aan elektriciteit en warmte dient in 2030 al 11% bespaard te worden. Uit de Klimaatmonitor blijkt dat er in de gemeente Sint-Michielsgestel nog maar zo'n 2% besparing bereikt is. Ook daar moet nog veel bereikt worden. Alternatieven voor windenergie zijn onder punt 15 al behandeld. Binnen de RES en binnen het gemeentelijk beleid wordt gestreefd naar de benutting van koppelkansen, zodat met de energietransitie ook een bijdrage geleverd kan worden aan de omgevingskwaliteit.

11. Op 9 december 2020 is een inspraakreactie ontvangen van Stichting het Brabants Landschap, Natuurmonumenten en de Brabantse MilieuFederatie.

Zij zijn voorstander van een versnelde energietransitie, waarbij energiebesparing te weinig aandacht krijgt. Om impact op natuur en landschap te beperken is een regionale ruimtelijke afweging binnen de RES noodzakelijk. Wat wind betreft is locatie niet opgenomen als zoekgebied in RES en heeft daarom niet de voorkeur. Volgens Afwegingskader landschap RES is wind in landschap het Groene Woud ongewenst en zijn windturbines in kleinschalige en cultuurhistorisch waardevolle jonge heide ontginningen tussen de beekdalen van de Essche Stroom en Dommel ongewenst. Er zijn andere meer geschikte gebieden in regio voor wind, daarom Wilhelminapark niet opnemen. Kloosterstraat ook cultuurhistorisch waardevolle oude ontginningen, waarbij afstand gehouden moet worden met natuurnetwerk en aansluiting bij industriegebied en Meerse Plas. Wat betreft zon: grondgebonden zonneparken beperkte rol in energietransitie. Voorstel om dezelfde zonneladder als in concept RES met

traden en aandacht voor benutting potentieel grootschalig zon op dak. Verder wordt verzocht de nog niet ingerichte delen van Natuurnetwerk Brabant en Groenblauwe mantel eveneens uit te sluiten (18).

18. Dat windenergie niet is opgenomen als zoekgebied in de RES en windenergie ongewenst is in jonge heideontginningen en beekdalen is al behandeld onder 6. Wat betreft andere zoekgebieden voor windenergie valt wat betreft Brabants Landschap ook het zoekgebied Kloosterstraat grotendeels af en blijft van de genoemde zoekgebieden in de visie en zij alleen mogelijkheden voor windenergie langs het Maximakanaal, eventueel doorgetrokken tot nabij de Meerse Plas. Met ziet een beperkte rol voor zon op land en een grotere rol voor grootschalig zon op dak. Hierbij wordt opgemerkt dat het potentieel voor grootschalig zon op dak voldoende is om de RES opgave voor 2030 te realiseren, zelfs al wordt het potentieel volledig benut, wat niet reëel is.

Men wil de nog niet ingerichte delen van het Natuurnetwerk Brabant en Groenblauwe mantel voor zonneparken uitsluiten. De nog niet ingerichte delen van het Natuurnetwerk Brabant kunnen met de middelen van het GroenOntwikkelFonds Brabant tijdelijk in gebruik worden genomen als zonneparken en na afloop van de levensduur als nieuwe natuur bestemd worden. Het gebruik als zonnepark kan onderdeel zijn van het verschrallingsbeheer om de grond als toekomstige nieuwe natuur in gebruik te kunnen nemen. Ook kunnen zonneparken in de Groenblauwe mantel gebruikt worden om een bijdrage te leveren aan de biodiversiteit. Hiervan bestaan al goede voorbeelden. Bij de ruimtelijke afweging door de adviescommissie, die de principeverzoeken voor zonneparken gaat beoordelen wordt hier aandacht aan besteed.

12. Op 9 december 2020 is een inspraakreactie ontvangen:

Het gebied is me dierbaar. Daarnaast ben ik erg geschrokken dat deze plannen in de maak blijken te zijn zonder dat we daarover als inwoners serieus worden genomen als gesprekspartner. De aarde beschermen is van ons allemaal. Ik wil op een andere manier, zoals bijvoorbeeld groene energie inkopen, zonne-energie steunen, bomen aanplanten of zelf bewuster leven, graag een steentje bij dragen. Alsjeblieft bescherm onze natuur en buitengebied waarin we zo graag sporten en recreëren. Een windpark past echt niet in dit mooie Brabantse landschap. Ik verzoek de gemeenteraad om tegen windparken in de omgeving van Sint-Michielsgestel en tegen de locatie windenergie Wilhelminapark, Essche Stroom en Halderse Barriere te stemmen (19).

19. Deze inspraakreactie is inhoudelijk gelijk aan het model "natuurfoto", die behandeld wordt onder punt 1, 2 en 3.

13. Op 13 december 2020 is een inspraakreactie ontvangen:

Men verwacht geluidsoverlast. De normen over geluid die men nu hanteert zijn gemiddelde waarden zijn. Maar om enig houvast te geven kan men hanteren dat de afstand van woningen tot een windturbine ca 10 x de tiphoogte van een turbine moet zijn. Dus als men turbines wil wegzetten met een hoogte van 250 meter dan mogen woningen dus 2500 meter van de turbines staan. Een ander bijkomend punt is dat de natuur geweld wordt aangedaan. Volgens mij zijn er andere mogelijkheden in overleg b.v. met gemeente Boxtel om hallen van fabrieken en opslag hallen de daken vol te leggen met zonnepanelen. Waar ik niets over hoor is centrale verwarmingsketels te laten branden op waterstof. Ook dat vraagt nogal grote inspanningen maar heeft ook grote voordelen. Zo kan men gebruik blijven maken van de huidige infrastructuur. Ik hoop voldoende uiteengezet te hebben waarom ik tegen uw plan ben (19).

Sint-Michielsgestel

19. De geluidsnorm en beoordelingsmethode van geluidhinder van windturbines is opgenomen in het Activiteitenbesluit en gaat daarbij niet uit van gemiddelde waarden, maar van een worst case benadering dat alle windturbines in bedrijf zijn en bij verschillende windsnelheden. De norm van 10 maal de tiphoogte wordt in Denemarken gehanteerd uit voorzorg voor gezondheidseffecten, maar wordt in Nederland niet gehanteerd. Uit een studie van het RIVM blijkt geen eenduidig bewijs voor effecten anders dan hinder. Dat er zich woningen binnen die afstand bevinden wil niet zeggen dat zij hinder van een mogelijk windpark ondervinden. Alternatieven voor windenergie zijn onder 15 al behandeld.

14. Op 4 december 2020 is een inspraakreactie ontvangen:

In deze visie wordt vastgesteld welke locaties in aanmerking zouden moeten komen voor het plaatsen van windturbines. Daarbij spreekt het voorstel een voorkeur uit om deze te plaatsen bij en in het Wilhelminapark. Daarbij wordt een aantal mogelijke locaties aangegeven. Voorgesteld om visie niet vast te stellen om dat het in strijd is met provinciaal beleid en in strijd met Besluit milieueffectrapportage.

1. In strijd met provinciaal beleid.

1. *In het collegevoorstel wordt aangegeven dat de gemeente Sint-Michielsgestel in 2040 als gemeente klimaatneutraal dient te zijn. Om dat doel te bereiken, moet het aandeel van duurzame energie vergroot worden, waarbij gekeken wordt naar twee opties: windenergie en zonne-energie. De conceptvisie concludeert dat beide vormen van duurzame energie toegepast moeten worden.*

2. *Vanuit dat uitgangspunt concludeert het collegevoorstel dat er windturbines binnen de gemeente Sint-Michielsgestel moeten worden geplaatst. De enige vraag die dan nog aan de orde gesteld wordt, is waar deze windturbines binnen de gemeente Sint-Michielsgestel geplaatst moeten worden. Of beter gezegd, waar zij nog de minste schade aan het landschap toebrengen.*

3. *Deze benadering is strijdig met het provinciaal beleid. In de RES regio Noordoost-Brabant wordt juist gekozen voor een regionale benadering. De kwaliteit van het landschap kan met zich brengen dat er binnen bepaalde gemeenten of regio's geen windenergie wordt opgewekt; de windturbines dienen geconcentreerd te worden binnen gebieden en gemeenten waar het landschap zich leent voor de plaatsing van windturbines. In de woorden van bijlage 3 bij de RES Noordoost-Brabant (afwegingskader landschap RES NOB):*

4. *"Concentratie leidt tot wenselijke regionale differentiatie doordat er energieclusters ontstaan in daartoe geschikte landschappen en er blijven landschappen zonder energieopwekking. Oftewel, clustering voorkomt dat de landschapsbeleving in Noordoost-Brabant continu gedomineerd wordt door energieopwekking." Daarnaast geeft het RES Noordoost-Brabant duidelijk aan waar windturbines in het bijzonder ongewenst zijn:*

5. *"In bijzondere landschappen als de Loonse en Drunense Duinen, de Maasheggen, De Maashorst en het Maasdal zijn windturbines en zonneweiden onwenselijk. In de beken Dommel, Esschestroom, Aa en Raam en hun aangrenzende, bijbehorende percelen - de beekdalen - is windenergie uitgesloten en wordt zeer voorzichtig omgegaan met de toepassing van zonne-energie. Wees ook voorzichtig met bijzondere cultuurlandschappen zoals het Groene Woud, hier zijn lokaal alleen kleinschalige zonneweiden inpasbaar. Bovengenoemde gebieden vormen samen de ongerepte panorama's, gebieden waarbinnen het natuur- en cultuurhistorische landschap dominant is en energieopwekking slechts op de achtergrond een rol speelt." Het plaatsen van grote windturbines binnen of net naast het Natuur Netwerk Brabant is ongewenst en strijdig met provinciaal beleid.*

Daarbij meet ook in ogenschouw genomen worden dat windmolens grote effecten hebben op de omgeving, bijvoorbeeld voor vogels en overige flora en fauna die binnen het Natuur Netwerk Brabant leven.

6. *Verder bepaalt het provinciale beleid dat Natura 2000 gebieden en het Natuur Netwerk Brabant gespaard moeten worden. Hierover staat het volgende; "Natuurgebieden (Natura 2000, Natuur Netwerk Brabant (NNB)) en bosgebieden zijn uitgesloten van grondgebonden zonne-opstellingen.*

Windopstellingen zijn uitgesloten in bestaande natuur (Natura2000, NNB). Windturbines nabij natuurgebieden mogen ecologisch geen substantiële effecten hebben."

7. *Het plaatsen van windturbines bij de locatie Wilhelminapark is strijdig met al bovenstaande uitgangspunten van het provinciaal beleid. Dit blijkt duidelijk wanneer de begrenzing van het Natuur Netwerk Brabant uit de Interim omgevingsverordening Noord-Brabant van dit gebied in ogenschouw wordt genomen. Hieronder een uitsnede uit de kaart, waarop met groen de begrenzing van het Natuur Netwerk Brabant is aangegeven. Het plaatsen van grote windturbines binnen of net naast het Natuur Netwerk Brabant is ongewenst en strijdig met provinciaal beleid. Daarbij meet ook in ogenschouw genomen worden dat windmolens grote effecten hebben op de omgeving, bijvoorbeeld voor vogels en*

overige flora en fauna die binnen het Natuur Netwerk Brabant leven.

8. Het natuurlijke buitengebied van de gemeente Sint-Michielsgestel leent zich eenvoudigweg niet voor het plaatsen van windturbinevelden. Tot diezelfde conclusie is de provincie gekomen bij het vaststellen van haar beleid. In de RES Noordoost-Brabant worden in de gemeente Sint-Michielsgestel dan ook geen zoekgebieden voor windturbines vastgesteld. Hieronder een uitsnede van de zoekgebieden die er wel zijn.

9. De zoekgebieden vermeld in het collegevoorstel tot vaststelling van de Visie zonne- en windenergie gemeente Sint-Michielsgestel sluiten hier niet op aan.

10. Daarom concluderen mijn cliënten dat uw raad het voorstel van het college dient af te wijzen wegens strijd met het provinciaal beleid.

2: Strijd met het Besluit milieueffectrapportage

Uw gemeente dient bij haar besluitvorming de regels van het Besluit milieueffectrapportage na te leven.

11. Het plaatsen van windturbines komt zowel op de C-lijst als de D-lijst van het Besluit milieueffectrapportage voor. Namelijk in categorie C 22.2 en categorie D 22.2.

12. Het college vraagt uw raad om een besluit te nemen omtrent windenergie. Deze bepalingen zijn daarom relevant.

13. Weliswaar liggen de plannen onder de aldaar genoemde drempelwaarden, maar op grond van artikel 2, lid 5 sub b moet er in dat geval een vormvrije m.e.r.-procedure worden doorlopen bij de besluiten die in de bijlage bij het Besluit milieueffectrapportage worden genoemd.

14. Een vormvrije m.e.r.-procedure moet worden uitgevoerd, onder meer voorafgaand aan het vaststellen van een structuurvisie. Met Besluit milieueffectrapportage verwijst hierbij naar onder meer artikel 2.1 van de Wet ruimtelijke ordening.

15. Op grond van artikel 2.1 lid 2 van de Wet ruimtelijke ordening kan een structuurvisie ook een aspect van het gemeentelijk ruimtelijk beleid betreffen en daarvan is hier sprake. De Visie zonne- en windenergie gemeente Sint-Michielsgestel geeft voor het grondgebied van de gehele gemeente aan hoe de ruimtelijke aspecten van duurzame energie moeten worden geregeld. Dat betekent dat het feitelijk om een facet-structuurvisie gaat.

16. Een dergelijke facet-structuurvisie dient de vormvrije m.e.r.-beoordelingsprocedure te doorlopen. Deze procedure is hier ten onrechte niet gevolgd.

17. Het collegevoorstel lijkt ervan uit te gaan dat de m.e.r.-procedure later alsnog kan worden doorlopen. Dat is niet het geval.

18. De Visie zonne- en windenergie gemeente Sint-Michielsgestel heeft in de kern maar een doel: de keuze te bepalen waar binnen de gemeente windturbines (en zonnepanelen) geplaatst moeten worden.

19. Dat betekent dat het doorlopen van een m.e.r.-procedure alleen voorafgaand aan het maken van die keuze zinvol is. Wanneer de benadering van het collegevoorstel wordt gevolgd, wordt eerst een keuze gemaakt voor de plaats waar windturbines geplaatst moeten worden (middels vaststelling van de Visie zonne- en windenergie gemeente Sint-Michielsgestel) en wordt, nadat die keuze is gemaakt, de m.e.r.-procedure doorlopen waarin de verschillende alternatieven nog eens worden bekeken. Dit maakt de m.e.r.-procedure evident zinledig: de keuze voor het Wilhelminapark is dan immers al gemaakt. Ook op deze grond dient uw raad af te zien van het vaststellen van de Visie zonne- en windenergie gemeente Sint-Michielsgestel.

20. Afsluitend wil mijn cliënt nog kwijt dat bij het gemak waarmee het college een dicht tegen woonwijk Theereheide en -nota bene- ecologisch waardevol gebied aanwijst als voorkeurslocatie voor het plaatsten van windmolens van deze omvang, en dat zonder cliënt en overige belanghebbenden als direct omwonden op enige wijze van dit voornemen in kennis te stellen, onbegrijpelijk vindt. Voorgaande nog geheel los van het feit dat enig steekhoudend onderzoek naar de impact op de gezondheid van mens en flora en fauna niet plaats heeft gevonden. Ten slotte kan er nog op worden gewezen dat dagelijks vele - en in het weekend honderden- mensen in de directe omgeving van het Wilhelminapark recreëren (20).

20. In de visie wordt niet vastgesteld welke locaties in aanmerking zouden moeten komen voor het plaatsen van windturbines. Het betreft slechts een verkenning van het potentieel voor windparken.

1. In strijd met provinciaal beleid.

Er wordt gesteld dat het in strijd zou zijn met provinciaal beleid. Ten eerste is de windenergie op de genoemde locaties niet uitgesloten in het provinciale beleid (Interim omgevingsverordening Noord-Brabant) en ten tweede is de RES geen provinciaal beleid, maar beleid dat is vastgesteld door de 15 deelnemende gemeenten. Verder is het niet zo dat een mix van zon en wind in de gemeente toegepast

Sint-Michielsgestel

moet worden. Er wordt in de visie alleen gesteld dat vanwege de lagere maatschappelijke kosten en minder ruimtegebruik ook het potentieel van windenergie onderzocht is.

Dat afgeweken mag worden van het Afwegingskader landschap uit de RES is al genoemd onder 6. Conform provinciaal beleid zijn de natuurgebieden in de verkenning van GE uitgesloten. Het Wilhelminapark betreft echter geen natuurgebied. Dat verkende zoekgebieden niet op de kaart voor zoekgebieden bij de concept RES NOB zijn vermeld is al behandeld onder 14. Op die kaart zijn in de gemeente Sint-Michielsgestel nog geen zoekgebieden vastgesteld, omdat op het moment van vaststelling van de concept RES NOB (juni 2020) die nog niet vastgesteld waren. Het doel van deze visie is het verkennen voor zoekgebieden voor zon en wind hiervoor, zodat deze in de RES NOB 1.0 opgenomen konden worden. Nu de visie niet is vastgesteld voor het hoofdstuk windenergie, worden de zoekgebieden voor windenergie door de gemeente Sint-Michielsgestel niet opgenomen in de RES NOB 1.0. Wel wordt vanuit de vastgestelde Visie zonne- en windenergie gemeente Boxtel het Wilhelminapark wel als zoekgebied opgenomen in de RES NOB 1.0. Nogmaals: dit betreft alleen een verkenning, die nog nader onderzocht en onderbouwd dient te worden.

2. In strijd met Besluit milieueffectrapportage

Omdat er geen sprake is van een ruimtelijke procedure of de aanvraag van een Omgevingsvergunning is een milieueffectrapportage nog niet aan de orde. Ook vormt de visie of RES NOB geen structuurvisie, maar input voor de Omgevingsvisie die gemeenten nog moeten opstellen. Het verkennen van het potentieel voor windenergie is (nog) niet (plan-)Mer plichtig. De visie heeft niet tot doel de keuze te bepalen waar binnen de gemeente windturbines geplaatst moeten worden, maar heeft tot doel te bepalen of er locaties binnen de gemeente locaties zijn waar windturbines geplaatst kunnen worden. Het betreft dus een technisch theoretische verkenning, waarbij nog niet gekeken is naar de ruimtelijke onderbouwing of maatschappelijke wenselijkheid.

In die zin kan de visie niet als een facet structuurvisie worden gezien. Er is dus nog geen keuze gemaakt en in die zin is een (plan-)Mer of vormvrije beoordeling nog niet aan de orde. Omdat er dus geen sprake is van een concreet voornemen is het in kennis stellen van de directe omwonenden nog niet aan de orde. Wel is de visie toegelicht in een webinar op 14 oktober, waarvoor alle inwoners en belanghebbenden via de gemeentelijke communicatiekanalen zijn uitgenodigd en worden deze opnieuw uitgenodigd deel te nemen aan het participatietraject voor windenergie, dat dit voorjaar wordt uitgevoerd.

14. Op 3 december 2020 is een inspraakreactie ontvangen van Het Theederheyde Collectief. De inhoud van de reactie komt overeen met de getoonde videoboodschap tijdens de raadsvergadering van 10 december 2020.

Reactie en bezwaar Visie Zonne- en Windenergie Sint-Michielsgestel

Het collectief uit ernstig bezwaar tegen:

- 1) *De onzorgvuldigheid van het visieplan dat overhaast, met een technocratische tunnelvisie en met aantoonbare foutieve conclusies tot stand is gekomen.*
- 2) *Het ontbreken van transparante en open communicatie met stakeholders, directe omwonenden, inwoners en grondeigenaren.*
- 3) *De visie en locatie-aanwijzing van windturbines op locaties nabij Sint-Michielsgestel en dan primair het Wilhelminapark.*

Het visiedocument is veel te prematuur om voor besluit aan u als Raad voor te leggen. Het gaat te snel, er is geen ruimte voor gedegen dialoog noch participatie waardoor de aanpak en snelheid argwaan opwekt over de drijfveren en betrouwbaarheid van de totstandkoming van besluitvorming en daarmee het lokale bestuur. Er heeft volstrekt onvoldoende communicatie (informatie en consultatie)

plaatsgevonden met belanghebbende organisaties, omwonenden en direct betrokkenen zoals de landgoedeigenaren van het Wilhelminapark en omliggende landgoederen. Het Wilhelminapark voldoet volstrekt niet aan de aanduiding als zoekgebied zoals door de Provincie is vastgesteld als "grootschalige landbouwgrond, met ruimte voor verstedelijking". Het mooie stuk natuur met hoge ecologische waarde en tientallen dassen wordt volstrekt onterecht aangeduid als stuk grond langs de A2 zonder landschappelijke waarde. Deze bijzondere locatie is in het visiedocument zelfs gekenmerkt als voorkeurslocatie, tegen de aanduiding van de Provincie in. Het visieplan is volledig in tegenspraak met het coalitieakkoord en de partijprogramma's van vrijwel alle partijen in Sint-Michielsgestel. Er is al besloten en gecommuniceerd dat windturbines vanwege de grote impact in onze gemeente niet passend zijn. Zo staat in het vigerende coalitieakkoord vermeld: "Duurzaamheid is van iedereen en alleen samen zetten we duurzaamheid op de kaart in onze gemeente. Om in 2040 klimaatneutraal te zijn, moeten we nu op allerlei gebieden maatregelen nemen. Dat gaat we ook doen. Maar vanwege de grote impact op onze natuur en omgeving zetten we deze collegeperiode niet in op het plaatsen van windturbines." 1 Vergadering Raadsvergadering 10-12-2020 (raadsinformatie.nl) - agendapunt 12: dossier 1245253. U wordt bovendien als Raad eendimensionaal, niet volledig en niet correct geïnformeerd. Hiermee dreigt een situatie te ontstaan van ernstige maatschappelijke onrust en weerstand, nog voordat er een eerste stap is gezet om te komen tot plannen en de invulling van RES NOB in gemeente Sint-Michielsgestel. De onzorgvuldige communicatie en handelwijze is een bedreiging voor het gehele meerjarig traject om te komen tot een energietransitie met draagvlak onder de inwoners. Uit de duurzaamheidssessies die in 2019 zijn gehouden met inwoners, zijn fantastische ideeën voortgekomen om duurzaam te gaan leven met elkaar. Deze ideeën worden niet opgepakt maar volledig buiten beschouwing gelaten door de ambtenaren achter het visieplan. Om weerstand en juridische maatregelen te voorkomen, is er een pas op de plaats nodig waarin wel verdere ruimte is voor een zorgvuldig proces om te komen tot een gedragen visieontwikkeling met betrekking tot RES NOB en het landelijke klimaatakkoord. Gevraagde besluiten

We vragen u als Raad om: 1. De visie Zonne- en Windenergie gemeente Sint-Michielsgestel RES NOB op 10-12 niet vast te stellen wegens het ontbreken van een genuanceerde visieontwikkeling, onhaalbaarheid qua praktische uitvoering, een torenhoog financieel risico en verspilling van gemeenschapsgelden. Dit bezwaar geldt vooral op het deel windenergie; hier is geen enkel kader voor vastgesteld, de meningen die als feiten worden gepresenteerd zijn feitelijk onjuist en tegengesteld aan hoger beleid. 2. De betrokken ambtenaren opdracht te geven om op een adequate, transparante en objectieve wijze inwoners en belangengroepen te informeren en consulteren. 3. Een realistische mijlpalenplanning op te laten stellen op weg naar juli 2021 (mijlpaal invulling RES NOB) waarin ruimte is voor een zorgvuldig proces en gedegen onderzoek impact en beste aanpak voor gemeente Sint-Michielsgestel. 4. Het communicatieplan niet te accorderen wegens publiek beïnvloeding, gebrek aan dialoog en co-creatie in de fase van visiebepaling met bewoners en publieke belanghebbenden. 5. Kennis te nemen van het feit dat de nota van zienswijzen van belangengroepen niet representatief is voor de feitelijke sentimenten in de maatschappij, belangengroepen en inwoners. De "inspraak" is onder grote tijdsdruk tot stand is gekomen (twee weken) waar de natuurorganisaties terecht tegen ageren. Gesprekken met bezorgde organisaties en inwoners (onbewust of onbekwaam) buiten uw beeld worden gehouden en niet worden gemeld. 6. Kennis te nemen dat de enquête onder inwoners subjectief is ingestoken en niet representatief is (slechts 179 respondenten kern Sint-Michielsgestel, 25 aanmeldingen waarvan 6 actieve deelnemers bij het online informatiesessie/webinar). Uit navraag blijkt dat niemand van de direct betrokkenen is uitgenodigd of geraadpleegd: noch de directe omwonenden, noch de landeigenaren (landgoederen). 7. Het (wel goede) plan om te komen tot verduurzaming, voortgekomen uit de duurzaamheidssessies in 2019 met inwoners en stakeholders, integraal te verbinden aan een nieuwe visie om als gemeente Sint-Michielsgestel te gaan voldoen aan de taakstelling om klimaatneutraal te worden. Hier wordt geen enkele verbinding mee gelegd. Werk vooral door aan de verduurzamingsopgave, dit is belangrijk en pak daarbij de kansen die zich voordoen zonder grote onomkeerbare gevolgen. 8. Geen overhaaste beslissingen te nemen op een visiedocument dat technocratisch met tunnelvisie tot stand is gekomen van achter de tekentafel en slechts de mening van gemeente Boxtel reflecteert. Maak nu geen keuze voor een visie met richtinggevende uitgangspunten die een grote ruimtelijke en onomkeerbare impact hebben. Argumentatie weerstand tegen de huidige gang van zaken Verkeerde interpretatie RES en strijdigheid met hoger beleid Citaat raadsstuk: "Er is in de stuurgroep van de Regionale Energie Strategie Noordoost Brabant (RES NOB) overeengekomen dat er een regionaal bod komt voor de opwek van hernieuwbare elektriciteit met een lokale resultaatverplichting. Deze verplichting is opgenomen in de concept RES NOB, die door uw raad op 18 juni 2020 is vastgesteld. In de concept RES is ook overeengekomen dat voor definitieve vaststelling van

Sint-Michielsgestel

de RES (uiterlijk juli 2021) lokaal zoekgebieden voor zonne- en windenergie worden vastgesteld.” De conclusie is een foutieve weergave van de feitelijke taakstelling vanuit de RES NOB. Het is een Regionale Energie Strategie Noordoost Brabant. Hierbij is van belang dat de provincie in de Regionale Energie Strategie zoekgebieden heeft aangewezen voor windturbines. Sint-Michielsgestel en Boxtel komen daarin niet voor. De windturbines worden elders in grotere clusters gedacht om versnippering tegen te gaan. Zie onderstaande afbeelding: ‘Zoekgebieden windenergie RES Noordoost-Brabant’. Wilhelminapark voldoet niet aan de richtlijnen van RES NOB, kaartlagenbenadering. De Kloosterstraat tegenover het Provinciehuis is de enige locatie die vanuit regionaal verband zoekgebied voor windenergie voldoet aan de richtlijnen van de zoekgebieden. Verder wordt aangegeven dat landschappelijk waardevolle kleinschalige ontginningsgebieden zoveel mogelijk moeten worden ontzien. Wilhelminapark en omliggende landgoederen die uitzicht zouden krijgen op 200m - 250m hoge windturbines zoals D'n Eikenhorst, Beukenhorst, Zegenrode, Venrode, Zegenwerp, Halse Barrier, Bleijendijk en het beekdal van de Essche Stroom – zijn als groene gordel om Sint-Michielsgestel heen van een grote landschappelijk waarde als onaangestast Brabants landschap en leefgebied van beschermde dieren zoals ijsvogels, dassen, amfibieën en vleermuizen. Bovendien maken deze gebieden deel uit van of grenzen aan het Natuurnetwerk Brabant. Het plaatsen van windturbines in dergelijk kwetsbaar gebied is volstrekt ongepast en onwenselijk en is ook helemaal niet in beeld als zoekgebied voor windenergie². Het uitgangspunt van de ambtenaren van gemeente Boxtel en Sint-Michielsgestel lijkt te zijn dat er ook in Boxtel en Sint-Michielsgestel windturbines moeten komen. Dit uitgangspunt is onjuist. Niet elke gemeente hoeft windturbines te hebben, hetgeen direct voortvloeit uit de Regionale Energie Strategie. En de windturbines die er wel komen, moeten worden geplaatst binnen gemeentes "waar ze minder kwaad kunnen". En dat is dan niet de gemeente Sint-Michielsgestel, noch gemeente Boxtel.

Concreet betekent dit dat het visieplan, de voorgenomen “geschikte” locatie Wilhelminapark voor windturbines een noodzakelijke bestemmingsplanwijziging met succes kan worden aangevochten wegens strijdigheid met hoger beleid. Onvoldoende informatie om op dit moment te komen tot een visiebepaling Windenergie Citaat raadstuk: “Er is nader onderzoek en overleg met buurgemeenten nodig om meer inzicht in mogelijke locaties en de grootte van windturbines. Daarom is een volledig afwegingskader voor windenergie nu nog niet aanwezig.” In het visieplan wordt gemeld dat door het ontbreken van het afwegingskader ontbreekt. Echter: zodra het afwegingskader van RES NOB wordt toegepast valt het Wilhelminapark af (!). Is dat de reden dat het afwegingskader nog niet is toegepast? Of was er geen tijd voor? Als je het niet goed voor kunt bereiden, breng het dan ook niet in. Ook wordt aangegeven dat het visieplan niet is bedoeld om zoekgebieden aan te wijzen. Als dat zo is, doe dat dan ook niet. Dit gebeurt nadrukkelijk wel in het visiedocument. Het overleg met de buurgemeentes bestaat concreet uit dezelfde onzorgvuldig onderbouwde argumentatie van dezelfde ambtenaren ogenschijnlijk met een missie (namelijk subsidiegelden binnenhalen), voortkomend uit de ambtelijke fusie met gemeente Boxtel. Zie bijlage Raadsragen gemeente Boxtel met opmerkingen met de strekking: “Boxtel is volgens de Nijs (raadslid Boxtel) ook een dief van de eigen portemonnee als er nog langer gewacht wordt: “We zitten iedere week met de energiemaatschappijen om tafel die een vergunning willen krijgen”. Er is een commercieel gewin in het spel. De energiemaatschappijen komen al direct na het vaststellen van het visieplan in beeld (januari 2021) en dan ontstaat er een onevenredige kracht, met grote commerciële druk. 2 Zie bijlage 1 brief Brabants Landschap Dhr. Baan over bezwaar gebied waaronder ook het Wilhelminapark Overhaaste aanpak leidt tot onwenselijke situatie commercie Door het overhaaste en tevens onzorgvuldige proces dreigt onze mooie groene gordel te worden “verpatst” aan energiebedrijven. Wij verzoeken u als Raad om deze ongewenste ontwikkelingen per direct een halt toe te roepen, waarbij tevens van belang is te letten de zichtbare NIMBY (not in my backyard) gedachte van de gemeente Boxtel. Of is het louter toeval dat de gemeente Boxtel heeft besloten alleen het Wilhelminapark, letterlijk gelegen in een uithoek van de gemeente Boxtel, verder te onderzoeken? De overlast van de beoogde plaatsing in het Wilhelminapark is vele malen groter voor de inwoners van de gemeente Sint-Michielsgestel, hetgeen rechtvaardigt dat ook de gemeente Sint-Michielsgestel zich tegen de visie van de gemeente Boxtel, om alleen het Wilhelminapark nader te onderzoeken, verzet. Ook uw Raad mag dit niet zomaar laten gebeuren en wij vernemen graag uw zienswijze op dit punt. Feitelijk is het visieplan een ‘copy paste’-aanpak van de betrokkenen bij de gemeente Boxtel, die binnen enkele weken zonder de ruimte voor feitelijke consultatie en dialoog, besluitvorming lijken te willen afdwingen door enkel en volledig te focussen op het Wilhelminapark. Daarmee stond de visie voor de gemeente Sint-Michielsgestel feitelijk al vast met de vaststelling van nagenoeg diezelfde visie in de gemeente Boxtel. E.e.a. blijkt ook uit de opmerkingen in het visiedocument: “Door inwoners mee te laten delen, voorkomen we weerstand. Tegenstanders kunnen we dan de wind uit de zeilen nemen, if you can’t beat

them, join them”³. Er ontbreekt een businesscase, de financiële risico's zijn torenhoog voor gemeente Sint-Michielsgestel Wij willen u als raad erop wijzen dat de natuur en historisch erfgoed in onze gemeente wordt opgeofferd met op zijn minst de verdenking van financieel gewin. In het visiedocument wordt gesproken over 1 windmolen van de grootse categorie die maar liefst meteen 40% van de doelstellingen zou behalen. Windmolens tweemaal zo hoog als het provinciehuis. Er zijn nog nooit windmolens van deze categorie in Nederland op land geplaatst. En dat heeft een reden! In de volksmond noemen we dit 'een worst voor houden'. Ons hart draait om bij deze opportunistische benadering. Maar het is nog erger. Het gaat niet alleen om de impact van de bouw van de windmolens op de hectares die daarvoor worden gestript. De energie moet door kabels in de grond of de lucht naar verdeelstations die in de omgeving van Sint-Michielsgestel niet toereikend zijn, niet in Boxtel, niet in 's-Hertogenbosch. Hiervoor zijn tientallen miljoenen nodig om dit mogelijk te maken, onder het mom 'de kost gaat voor de baat uit'. Van welk geld, vraag je je dan als betrokken inwoner af: "Als wij als gemeente de regie willen houden in de ontwikkeling van een windpark, dan moeten we ook bereid zijn risicodragend te investeren in de ontwikkeling van een windpark."⁴ En dan wordt het nog erger. De baat is een luchtbel. De subsidie SDE+ (en leges en OZB voor niet wonen) waar het de opstellers van het visiedocument allemaal om lijkt te draaien, wordt snel niet meer uitgekeerd. De reden: er is op dit moment op tal van plaatsen een negatieve energieprijis omdat windmolens en zonneparken de energie niet terug kunnen geven aan het elektriciteitsnetwerk dat verouderd is. En laat dat ook in deze omgeving nou het geval zijn. Als er al iets te verdelen valt, dan is de opbrengst minimaal ten opzichte van de enorme impact en onomkeerbare negatieve gevolgen. ³ Zie visieplan Zonne- en windenergie gemeente Sint-Michielsgestel alinea 3.6 pag. 24 ⁴ Zie visieplan Zonne- en windenergie gemeente Sint-Michielsgestel p.12 alinea 2.4.

De afkoop voor inwoners die overlast ervaren van windmolens, krijgen bij vergelijkbare gemeenten ca. € 15.000,- voor 100 huishoudens in het gebied tezamen. Het zou dan gaan om € 150,- eenmalige schadevergoeding in ruil voor onze natuur en recreatiegebied waar we zo van houden. We willen u als Raad erop wijzen dat gemeente Best en tal van andere (zelfs Brabantse) gemeenten nog steeds op zoek zijn naar huishoudens die energie willen afnemen van bestaande windmolenprojecten. De deelnemers krijgen daarvoor een korting op hun energierekening van gemiddelde 350,- per jaar. Ruim tienmaal zo veel, zonder alle ellende. Deze inwoners gebruiken daarmee groene stroom en dragen zo bij aan de doelstellingen om klimaat-neutraal te gaan leven. Een veel eenvoudigere oplossing. En dan wordt het nog erger. In 2023 wordt op de Noordzee een windpark in werking gesteld dat schone energie levert voor 7 (!) miljoen huishoudens. Inderdaad vrijwel alle huishoudens in Nederland. We dreigen met de megalomane plannen in het visieplan ons groene buitengebied te gaan opofferen om energie voor grootschalige industrie en bedrijven te gaan opwekken. Het hele idee van "zelf energie opwekken op dorgsgrond en samen delen" is volstrekt naïef. Het ingehuurde bureau Generation Energie, is identiek in beide processen en dermate slecht ingevoerd in de lokale situatie dat de betrokken adviseur onze gemeentenaam Sint-Michielsgestel bij herhaling niet correct kan uitspreken tijdens het webinar van 14 oktober.

Er zijn "geschikte" locaties voor windturbines op de afslagplaats van de golfbaan de Dommel ingetekend en in het recente opgeknapt beekdal Essche Stroom met hangbruggen tussen Bleijendijk en Dommel en Aa en op de archeologisch waardevolle vindplaatsen bij de Essche Stroom (De Romeinse Munt), zijn aangeduid als geschikte locaties voor enorme windturbines. De ogenschijnlijk zorgvuldig samengestelde kaarten, zijn een schoolvoorbeeld van een technische tekentafel-aanpak, zonder een goede ruimtelijke afweging en die geen enkel recht doet aan praktische uitvoerbaarheid, gezond verstand of het beschermen van een eeuwenoud landschap en de leefbaarheid voor de inwoners van Sint-Michielsgestel. De Essche Stroom is recent prachtig opgeknapt. Er ligt nog veel meer potentie om het gebied verder op te waarderen qua natuur en recreatieve waarde. Met een windpark wordt dit volledig tenietgedaan met windturbines tweemaal zo hoog als het Provinciehuis, die zo gezichtsbepalend zijn voor de nu nog ongerepte bosrijke entree van gemeente Sint-Michielsgestel als parel in het Brabants landschap. Er is geen poging gedaan u alles goed uit te leggen of de impact te visualiseren van de windturbines Citaat Visieplan5: "In de Meierij is zon en wind nergens passend, maar zijn zonne-energie en de strategieën aanpassen en transformatie redelijk passend in jonge heide ontginningen. Daar is de strategie inpassen ook mogelijk. In de oude zand ontginningen is zonne-energie mogelijk (en dus minder passend), is de strategie inpassen redelijk passend, is de strategie aanpassen nauwelijks passend en de strategie transformeren niet passend. In de overige gebieden (beekdalen en oude bossen) zijn geen van de strategieën passend." Snapt u het nog? Zoals Johan Cruiff zegt: "Als ik had gewild dat je het had begrepen, dan had ik het wel beter uitgelegd". 5 Pag. 6 Visieplan Zonne- en windenergie gemeente Sint-Michielsgestel alinea 1.6 Keuze plaatsingsstrategie Windturbines van 200m - 250m hoog (motorhuis op 130m – 160m exclusief rotorbladen) hebben een gigantische impact op de omgeving, zowel qua

Sint-Michielsgestel

zichtbaarheid als geluid. Hoe zien deze windturbines in het landschap eruit vanaf de Essche Stroom, Halder, Theereheide, Eikenlaan, Beukenhorst en de Esscheweg? Hoever moeten windturbines minimaal van woningen staan? Wat wordt de geluidoverlast? Hoever reikt de slagschaduw van deze mastodonten? Hoe ziet dit er 's nachts uit met de verlichte toppen om vliegverkeer te waarschuwen? Er zijn nog legio terechte vragen denkbaar. Daarbij kan bijvoorbeeld ook worden gewezen op het feit dat windturbines in Duitsland vanwege de daaraan klevende gezondheidsrisico's niet binnen 1.000 meter van woningen mogen worden geplaatst. Het Wilhelminapark ligt bijvoorbeeld maar 800 meter vanaf de Eikenlaan. Om het beeldend te maken, dat is maar iets meer dan 3 keer de lengte van de betreffende windturbines. De impact is enorm. En dan zouden er 3 tot 5 windturbines in dit klein ecologisch waardevolle gebied moeten komen? Ook vanuit de steeds meer gekende gezondheidsrisico's voor mens en dier is het gemak waarmee de gemeente deze plannen lijkt te willen realiseren onbegrijpelijk. Het enkele gegeven dat Nederland en haar gemeentes Boxtel en Sint-Michielsgestel rekenkundig niet in staat zijn windturbines te plaatsen op veilige en wenselijke afstanden en plaatsen, maakt niet dat daar dan gemakzuchtig van mag worden afgeweken omdat er nu eenmaal windturbines moeten komen, hetgeen bovendien - als gezegd - evident onjuist is. Om u als Raad een beeld te schetsen van de hoogte van de windturbines ten opzichte van de toren op de markt als visueel beeld: Er heeft geen enkele vorm van communicatie door gemeente naar de eigenaren en inwoners van het zoekgebied Wilhelminapark plaats gevonden. Dit blijkt uit navraag in de omgeving of er inwoners in het zoekgebied bijvoorbeeld de 'enquête' hebben ontvangen of überhaupt bekend waren met de planvorming. Na beperkte verspreiding van de door ons opgestelde Flyer in omgeving Wilhelminapark, waarin wij gepoogd hebben mensen vooral te informeren over de planvorming, hebben we veel reacties ontvangen.

Daarmee lag onze score met beperkte inspanningen al aanmerkelijk hoger dan de respons op de door de gemeente uitgevoerde enquête. Direct bleek dat veel inwoners nu pas voor het eerst hoorden over deze ontwikkeling en zich dus aansluiten bij het collectief. Inwoners en belanghebbenden moeten betrokken worden om draagvlak te verkrijgen, stelt u als Raad. Terecht stelt u de volgende vraag na de informatiesessie van 5 november jl.: "Is de aanpak wel goed en hebben we wel een eerlijk beeld wat er echt leeft"? Hebben we wel echt zicht op of er ook tegenstanders zijn? "Het antwoord van de betrokken ambtenaar is stuitend: "U moet zich als Raad realiseren dat inwoners nu eenmaal niet altijd graag betrokken worden of van inspraakmogelijkheden gebruik van maken". Niemand van de onderstaande direct betrokkenen en stakeholders is door de gemeente geïnformeerd of geraadpleegd: • Bewoners buitengebied Theereheide, Barrierweg, Esscheweg, Gagellaan, Schuilenburg, Sint-Michielsgestelseweg, Theerestraat en Volmeer, Bewoners bebouwde kom Theereheide (o.a. Eikenlaan, Dennenlaan, Kastanjelaan, Mgr. Hermuslaan, Olmenlaan, Pijnappellaan en Salviaalaan, Landgoed én bewoners Zegenrode, Landgoed én bewoners Venrode, Golfclub de Dommel, Zonnewende, Stichting Marggraff, grondeigenaar Wilhelminapark, Pachters Herenboeren op Wilhelminapark, Landgoed én bewoners Halse Barrier, Hal, Landgoed én bewoners D'n Eikenhorst, Landgoed én bewoners Beukenhorst, Landgoed én bewoners Bleijendijk). Betrokkenen verwonderden zich bij navraag door ons over de planvorming en spreken zich uit tegen het proces hoe de visieontwikkeling tot stand is gekomen in Boxtel en in voorbereiding is in Sint-Michielsgestel.

Het resultaat is dat de weerstand zich nu al opbouwt, waardoor het draagvlak voor (en het samen werken aan) de meerjarige plannen per direct wordt bedreigd, met alle opkomende bezwaarprocedures en verzet van dien. Wij willen de dialoog aangaan met gemeente Sint-Michielsgestel en Boxtel om tot een gedragen visie over zon- en windenergie voor Sint-Michielsgestel en Boxtel in relatie tot RES NOB te komen. De weergave van de zienswijzen van belangengroepen die wel zijn geconsulteerd kregen slechts twee weken de tijd; ook dit proces is niet zorgvuldig tot stand gekomen. De belangengroepen die wel zijn geconsulteerd ageren ook tegen de slechts twee weken tijd die zij hebben gekregen om een zienswijze te formuleren aangaande de visie zonne- en windenergie en af te stemmen met hun achterban (ZTLO en Natuurvereniging Groene Woud). Dit terechte bezwaar tegen een onredelijke reactietermijn, wordt ongemotiveerd afgedaan met de opmerking: "Naar onze inschatting (lees: betrokken beleidsmedewerkers) is dit wel voldoende reactietijd". Onbegrijpelijk dat voor een gemiddelde bouwaanvraag van een dakkapel van een privéwoning een reactietijd van de gemeente van minimaal 6 weken worden voorzien en een inzagetermijn van wederom 6 weken voor omwonenden, maar voor de bouw van 3 tot 5 windturbines van meer dan 200m – 250 m hoog in kwetsbaar gebied, die er wellicht eeuwig zullen staan en op 25 km afstand zichtbaar zijn, twee weken de tijd wordt gegeven een reactie te geven. Deze onredelijke handelswijze kan niet anders worden opgevat dan het willen en wetens willen frustreren van oppositie tegen plannen die er -zo lijkt het- koste wat kost moeten komen. De zienswijzen van belangengroepen uit het proces bij gemeente Boxtel zijn daarnaast niet aan u beschikbaar gesteld, terwijl deze zeer relevant zijn als zorg die wordt geuit over het voorgenomen plaatsingsgebied waar ook

Wilhelminapark toe behoort, opgesteld door samenwerkende natuurorganisaties ondertekend door haar directeur J. Baan, Brabants Landschap, zie bijlage 1. Hiermee wordt u door uw eigen ambtenaren relevante informatie onthouden. Dit geldt ook voor gespreksverslagen met bezorgde inwoners, en de inspraakreacties die door dezelfde betrokken ambtenaren niet zijn voorgelegd. Er wordt niet naar alternatieven gekeken. De opgaaf vanuit de Rijksoverheid om een bijdrage te leveren aan het behalen van de klimaatdoelen geldt voor 2050. De ambtenaren leggen u onnodig een gevoel van urgentie op "snel voordat het te laat is" zonder te informeren over alternatieven. Voor iedere megawatt die wordt bespaard, hoeven er vier niet opgewekt te worden. Besparen is dus 4 maal zo effectief dan opwekken. In gemeente Sint-Michielsgestel heeft 70% van de huizen een energielabel van B of lager. Inzetten op zuinig omgaan met energie en het verder aanmoedigen van isolatie, zijn aantrekkelijke alternatieven om de klimaatdoelen te halen. De opbrengsten van zonnecollectoren gaan naar verwachting de komende jaren verviervoudigen. De kosten voor zonnepanelen gaan halveren. Daarmee is het berekende rendement over een paar jaar feitelijk een factor 8. Er liggen dan over een paar jaar overbodig veel of verouderde zonnevelden of windturbines staan stil. Juist de tijd biedt grote kansen voor veel betere alternatieve energiebronnen. We noemen er enkelen: Waterstof, Kernenergie en Odin windturbines. Deze laatst is een doorbraaktechnologie van 17 november jl. Zie

www.duurzaambedrijfsleven.nl/energietransitiebusiness/35089/verticale-windmolen-korea. "We denken nu veel te lokaal. Energie is een wereldmarkt. De kolenmijnen in Limburg zijn destijds echt niet dichtgegaan omdat de kolen op waren, maar omdat de kolen elders goedkoper te winnen waren. Zo zal het ook met onze nieuwe hernieuwbare energiebronnen gaan.

De prijs van zonne- en windenergie is afgelopen jaren al spectaculair gedaald. Dankzij waterstof zal ook voor groene stroom een wereldmarkt ontstaan. Waterstof is de ontbrekende schakel in de transitie naar duurzame energie." - Professor Ad van Wijk, hoogleraar Future Energy Systems aan de TU Delft. 6 Overleg met gemeente Boxtel en Vught moet gedegen en met de juiste verantwoordelijken plaatsvinden. Gemeente Boxtel heeft inmiddels een nieuwe gemeenteraad. De winnaars van de gemeenteraadverkiezing, onder aanvoering van Balans, bepleiten 'Duurzaam voor de lange termijn' en dus niet duurzaamheid niet ten koste van alles. Zij roepen op om het streven 'energie neutraal in 2030' los te laten en aan te sluiten bij de landelijke doelstelling om in 2050 energie neutraal te zijn. Het is niet haalbaar en technieken zijn nog onvoldoende ontwikkeld. Zij pleiten ervoor om vooralsnog géén windmolens te plaatsen of zonnevelden aan te leggen. Om ruimte te geven aan dit bilaterale overleg is het noodzakelijk dat er een pas op de plaats wordt gemaakt door gemeente Sint-Michielsgestel om niet in een situatie te komen van "meelopen" en achterhaalde visieontwikkeling. 6 Zie artikel 'waterstof is het nieuwe aardgas' van professor van Wijk De betrokken wethouder van de gemeente Sint-Michielsgestel vertrekt per 1-12-2020. Een tijdelijke plaatsvervangend wethouder op dit dossier kan onmogelijk de verantwoordelijkheid nemen voor keuzes met grote impact die zijn voorbereid onder zijn voorganger. Mocht u denken dat het verdere proces na het vaststellen van het visieplan nog vele jaren gaat duren en deze eerste stap altijd weer ongedaan gemaakt kan worden, vergis u dan niet "het loopt wel vaart". Het is een startschot.

Collega-gemeenten zoals Hoenzadriel zitten nu met een voldongen feit van een vastgesteld bestemmingsplan en plaatsing windmolens waar grote weerstand tegen is. 'Bezint eer ge begint'. De weg terug is vele malen langer als je in de verkeerde richting loopt. Met de enquête is ten onrechte de suggestie gewekt dat de mening van de inwoners ertoe zou doen. Op 12 oktober is er kennelijk een enquête uitgezet onder 4.000 huishoudens in Sint-Michielsgestel. Daar zijn ca. 500 respondenten uit voortgekomen, waar slechts 179 respondenten uit de woonkern Sint-Michielsgestel. Een klein deel daarvan "wijst" Wilhelminapark aan als geschikte locatie, niet geïnformeerd over het feitelijke ongerepte ecologische en landschappelijke karakter als besloten landgoed, maar aangeduid als "langs de A2". Bij vraag 8 gestuurd uitgevraagd welke van de locaties voorkeur genieten voor het opwekken van windenergie. In de antwoorden opties worden namelijk slechts 3 van de mogelijk opties vermeld (Kloosterstraat – Maximakanaal – Wilhelminapark). Uiteraard wordt aan respondenten gelegenheid geboden om zelf nog een andere locatie op te voeren, maar dit vraagt echt meer van de respondenten. Daarnaast zijn ook andere vragen als antwoordopties suggestief en daarmee niet objectief. Er is geen enkel communicatieonderzoek of technische rechtvaardiging voor de opmerking dat het aantal respondenten representatief zou zijn om te komen tot besluitvorming. De uitkomsten zijn daarmee ook niet als legitiem aan te voeren voor de verregaande conclusies als uitgangspunt van het visiedocument dat er draagvlak zou zijn onder de inwoners. Daarnaast is het potsierlijk dat terwijl de gemeente genoemde enquête nog had uitstaan om de bewoners van Sint-Michielsgestel (behalve de direct omwonenden en andere direct belanghebbenden dus) te vragen naar hun visie op deze energietransitie, de voorbereiding voor deze windturbines al zo ver was gevorderd. Met geen woord is hierover in de

Sint-Michielsgestel

enquête gerept. Ook de enquête is duidelijk opgezet met het enkele doel het spreekwoordelijke vinkje te kunnen plaatsen, zonder afbreuk te doen aan de al vergevorderde plannen. Veel te beperkte scope. Onvoldoende is gekeken naar andere mogelijke locaties voor de windturbines, maar ook naar andere energievormen en mogelijkheden om de energietransitie te maken – laat staan dat een zorgvuldige afweging heeft kunnen plaatsvinden. De ontwikkeling gaat snel, en gelet op de doorlooptijd van de transitie is er geen enkele noodzaak om nu dergelijke vergaande plannen door te voeren. Beter ten halve gekeerd dan ten hele gedwaald. Waarom worden respondenten niet transparant en volledig voorzien van informatie voordat zij een uitspraak doen? Er dient een visualisatie te komen waar op inspraakavonden gezamenlijk met de inwoners en belanghebbende een dialoog kan worden gevoerd om te komen tot een visie met draagvlak en creatieve ideeën waarmee aan de taakstelling kan worden voldaan. Van belang daarbij is om ook te blijven denken over mogelijke alternatieven. Niet nadat de visie vanuit een technisch tekentafelperspectief is vastgesteld, maar daaraan voorafgaand. Gevraagd besluit We vragen u als Raad om: 1. de visie Zone- en Windenergie gemeente Sint-Michielsgestel RES NOB op 10-12 niet vast te stellen, in bijzonder het deel betrekking hebbende op windenergie. 2. de betrokken ambtenaren opdracht te geven de dialoog aan te gaan om op adequate en transparante wijze inwoners en belangengroepen te informeren en consulteren. 3. een realistische mijlpalenplanning op te stellen op weg naar juli 2021 (mijlpaal invulling RES NOB) waarin ruimte is voor een zorgvuldig proces.

4. het communicatieplan niet te accorderen wegens ondeugdelijkheid en een te premature status en de opstellers een communicatieplan te laten opstellen waardoor er wordt gewerkt aan een constructieve en open communicatie die een volwassen lokale democratie als gemeente Sint-Michielsgestel recht doet. 5. zich te verzetten tegen de uitvoering van de door de gemeente Boxtel vastgestelde visie om de plaatsing van windturbines in het Wilhelminapark te onderzoeken en zich daarvoor tot deze ene locatie te beperken. Wij betreuren het dat wij ons genoodzaakt zien deze inspraakbrief te moeten sturen. Omdat wij hebben vernomen dat eerdere tijdig ingediende inspraakbrieven niet in de besluitvorming van de gemeente Boxtel zijn meegenomen, sturen wij u deze reactie ook aan de fractie en de raadsleden rechtstreeks toe. Bij de griffier is het verzoek gedaan om ons voorafgaand aan de raadsvergadering van 10 december 2020 te bevestigen dat u deze brief als 'ingekomen stuk' heeft ontvangen, zodat u als raadslid de gelegenheid heeft gehad hiervan kennis te nemen. Afsluitend moeten wij opmerken dat wij als gezegd pas recent op de hoogte zijn geraakt van de beoogde plannen en wij daardoor slechts enkele direct in het oog springende en prangende kwesties hebben verwoord. We werken een gedetailleerder bezwaarschrift uit.

Afsluitend stellen wij vast dat de oplossing relatief simpel is als de RES NOB juist wordt toegepast, dan dienen de windturbines te worden geplaatst in de daarvoor door de provincie aangewezen gebieden, waarvoor op regionaal niveau buiten de gemeentegrenzen moet worden gekeken. In ons land is het (indachtig het provinciale beleid) onmogelijk om in alle gemeentes windturbines te plaatsen. Daarin zullen wij met onze bevolkingsdichtheid moeten berusten, hetgeen naar onze overtuiging niet wil zeggen dat de gestelde doelen onmogelijk kunnen worden gehaald.

We hebben concrete ideeën hoe dat we als gemeente Sint-Michielsgestel onze bijdrage aan de klimaatdoelen op een zinvolle manier kunnen behalen. Ons motto: Samen duurzaam met positieve energie. Wij vertrouwen erop dat onze standpunten en zorgen de aandacht krijgen die zij verdienen. Wij zijn graag bereid om de dialoog aan te gaan. Gelet op onze ervaringen tot dit moment zien wij ons wel genoodzaakt ons alle rechten voor te behouden.

Bijlagen

- 1. Brief bezwaar proces ondertekend door Dhr. J Baan, Brabants Landschap*
- 2. Artikel 'Waterstof is het nieuwe aardgas'*
- 3. Routekaart op weg naar Duurzaamheid Sint-Michielsgestel dat is opgesteld samen met inwoners (21)*

21. Dat de visie overhaast en zonder communicatie tot stand is gekomen is al behandeld onder 2. Dat het onzorgvuldig plan en technocratische tunnelvisie met aantoonbare foute conclusies wordt genoemd vloeit voort uit het feit dat de visie voor windenergie slechts een verkenning van het potentieel voor windenergie vormt. Er is dus nog geen sprake van een plan waarmee locaties voor windenergie worden aangewezen en alleen de technische potentie is onderzocht, zonder dat er concrete conclusies getrokken worden.

In het provinciaal beleid zijn zoekgebieden voor windenergie niet aangeduid als "grootschalige landbouwgrond, met ruimte voor verstedelijking". In de Interim omgevingsverordening van de provincie is

in artikel 3.37 voor windturbines in het landelijk gebied opgenomen dat: “De gemeente onderzoekt binnen de gemeente op welke plekken de plaatsing van windturbines inpasbaar is in de omgeving. In het algemeen geldt dat hierbij zo veel als mogelijk wordt aangesloten bij de karakteristiek van het landschap. Vanwege het grootschalige karakter van de turbines heeft de ontwikkeling bij zogenaamde grootschalige landschappen, zoals grootschalige (middel)zware bedrijventerreinen, hoofdinfrastructuur en het grootschalige polderlandschap de voorkeur.”

De inpassing van windenergie in grootschalige landschappen, zoals in dit geval nabij hoofdinfrastructuur heeft de voorkeur. Dat er potentieel is voor windenergie in het Wilhelminapark nabij de A2 wil niet zeggen dat windenergie daar inpasbaar is. Dat dient nader onderzocht te worden. Ook is niet gezegd dat het Wilhelminapark geen landschappelijke waarde heeft. Een groot gedeelte van het landgoed heeft een natuurbestemming en bezit belangrijke cultuurhistorische waarden. In het coalitieakkoord staat inderdaad dat windturbines vanwege de grote impact in onze gemeente niet passend zijn en daarom zal dit niet tot plaatsing in deze coalitieperiode leiden. Vanwege het beperkte ruimtegebruik en de maatschappelijke kosten is de potentie van windenergie wel onderzocht als alternatief voor zonneparken. Die opdracht vloeit ook voort uit de RES.

Verder wordt gesteld dat er bij windenergie sprake is van een torenhoog financieel risico en verspilling van gemeenschapsgelden. Investeerders in windenergie nemen inderdaad een financieel risico, maar dit risico wordt gedekt door een SDE++ subsidie verstrekt door het Rijk (RVO). Ook moet de SDE++ subsidie niet gezien worden als een verspilling van gemeenschapsgelden, maar als een middel om de investering in duurzame energie rendabel te maken. Ook kan windenergie een bijdrage leveren aan de lokale economie, door het streven uit het Klimaatakkoord en de NPRES naar (minimaal) 50% lokaal eigendom.

In een participatietraject worden de inwoners en belanghebbenden meegenomen in RES en de lokale resultaatverplichting van de gemeente Sint-Michiëlsgestel daarin. Uit de onderzoeksverantwoording in de raadpleging (enquête) bij het raadsvoorstel voor de visie (bijlage 8) blijkt dat deze wel representatief is. 4000 huishoudens zijn aselect uitgenodigd digitaal een vragenlijst in te vullen en daarnaast heeft de gemeente via verschillende media inwoners gevraagd deze in te vullen. Betrokkenen zijn daardoor niet direct uitgenodigd om deel te nemen, maar wel in de gelegenheid geweest.

Het grootschalig opwekken van zon en wind is onderdeel van de verduurzaming, naast energiebesparing. Ook daaraan is in 2020 aandacht besteed via acties en dit wordt geïntensiveerd in 2021. Voor de besparing van warmte en elektriciteit is in de RES NOB een opgave van 11% in 2030 ten opzichte van 2017 opgenomen. Verder is het niet zo dat de visie de mening van de gemeente Boxtel vertegenwoordigt. De gemeente Boxtel heeft haar eigen visie vastgesteld. De gemeenteraad van Sint-Michiëlsgestel kan daarin een eigen afweging maken.

Het is juist dat het een Regionale Energie Strategie betreft, maar daarin zijn voor de opwek van hernieuwbare elektriciteit wel lokale resultaatverplichtingen opgenomen. De provincie heeft geen zoekgebieden voor windenergie aangewezen, maar dit hebben desbetreffende gemeenten gedaan. Op het moment van vaststelling van de concept RES NOB hadden de gemeenten Sint-Michiëlsgestel dit niet gedaan, daarom zijn voor die gemeenten geen zoekgebieden opgenomen. Hiervoor is nog ruimte in de RES 1.0, RES 2.0 of in de jaarlijkse monitoring. Het is aan de gemeenteraden om deze zoekgebieden vast te stellen. De locaties Kloosterstraat en bedrijventerrein de Brand (langs Maximákanaal) zijn niet opgenomen omdat ze door de gemeente 's-Hertogenbosch zijn vastgesteld in de Visie Energielandschap. Niet omdat ze door de provincie of RES zijn vastgesteld. In de kaartlagenbenadering uit de concept RES NOB (zie paragraaf 4.1, pagina 18) betreft het onderzoeken van de technisch theoretische potentie de eerste stap. De tweede stap is het onderzoek naar de ruimtelijke realistische potentie en derde stap de realistisch kansrijke potentie. Die tweede en derde stap moeten nog gezet worden.

Niet alle gemeenten moeten windenergie inzetten, maar landelijk is er een onder aanbod aan windenergie in de RES regio's. Daardoor dreigt een onbalans in vraag en aanbod van hernieuwbare elektriciteit. Dit leidt tot pieken op het elektriciteitsnetwerk, die grote investeringen vragen. Deels kunnen deze pieken voorkomen worden door de tijdelijke opslag van elektriciteit, maar deze opslag vraagt extra

Sint-Michielsgestel

investeringen en bij de opslag en omzetting van energie gaat energie verloren, wat de opgave aan hernieuwbare opwek van elektriciteit alleen maar groter maakt. Hierdoor is het zinvol om de potentie van windenergie te overwegen en in stap 2 en 3 af te wegen.

Dat windenergie geplaatst moet worden in gemeenten “waar ze minder kwaad kunnen”, is niet aan de regio of provincie, maar aan die gemeenten en daar is over het algemeen ook niet de bereidheid om meer windenergie te plaatsen dan nodig is voor de lokale resultaatverplichting. Dat windenergie in het Wilhelminapark niet in strijd is met “hoger beleid” is al behandeld onder punt 6. Het betreft ook geen hoger beleid, omdat in het Nationaal Programma RES gemeenten, waterschappen en provincies gezamenlijk in een RES beleid voor de regio bepalen. Pas wanneer RES regio’s op termijn er niet in slagen om de RES doelen in de opwek van hernieuwbare elektriciteit te halen kan de provincie of Rijk ingrijpen en locaties aanwijzen. Dit is nu nog niet aan de orde.

Naast het feit dat het hoofdstuk windenergie van de visie niet is vastgesteld, worden in de visie geen zoekgebieden aangewezen. Dit kan alleen als de stappen 2 en 3 uit de kaartlagenbenadering zijn doorlopen. Met het ontbreken van afwegingskader voor windenergie wordt niet het Afwegingskader landschap bij de concept RES NOB bedoeld, maar een afwegingskader op basis waarvan bepaald kan worden wat ruimtelijk realistisch is en wat maatschappelijk en economisch haalbaar is.

De visie betreft een verkenning van het potentieel voor windenergie als eerste stap in dit proces. Overigens is het niet zo dat subsidiegelden of ontwikkelaars voor windenergie de aanleiding vormen voor de visies in de gemeenten Sint-Michielsgestel of Boxtel, maar de lokale resultaatverplichting uit de RES. Er kan en mag geen sprake zijn van een commerciële druk richting gemeenten of grondeigenaren en we moeten als inwoners en gemeenten zelf kunnen bepalen waar we windenergie al dan niet gewenst vinden. Het is dus niet zo dat de groene gordel dreigt “verpatst” te worden aan energiebedrijven (of andere ontwikkelaars en investeerders).

Uit de verkenningen voor de gemeente Sint-Michielsgestel en Boxtel blijkt dat het geen toeval is dat potentiële locaties voor windenergie aan de rand van gemeenten liggen. Daar wonen minder mensen en zijn daarom minder ruimtelijke belemmeringen. Beleid voor windenergie moet je daarom afstemmen met buurgemeenten en hun inwoners. Dat de visie voor Boxtel binnen enkele weken tot stand is gekomen is niet geheel juist.

Ook in de Klimaatateliërs, die in 2019 hebben plaatsgevonden in de gemeente Boxtel is de locatie Wilhelminapark al door deelnemers onderkend. In februari 2020 is de Visie zonneparken gepresenteerd aan de gemeenteraad van Boxtel en toen heeft de gemeenteraad gevraagd om een integrale visie ter voldoening van de lokale resultaatverplichting.

Over de visie is de raad geïnformeerd op 23 juni en deze is vastgesteld op 22 september 2020 in Boxtel. Deze besluitvorming is openbaar geweest en eenieder is destijds uitgenodigd deel te nemen aan de Klimaatateliërs. Het proces in Boxtel is inderdaad grotendeels gelijk aan het proces in Sint-Michielsgestel, al is men in Boxtel eerder begonnen.

Het zelf investeren in zonne- en windenergie is als mogelijkheid genoemd als dit onvoldoende wordt gedaan door inwoners of lokale energie coöperaties. Hierdoor kan toch lokaal eigendom en dus zeggenschap bereikt worden. Uiteraard kan dit alleen als er een heldere businesscase beschikbaar is, waarin de financiële risico’s benoemd zijn. Ook als gemeente of inwoners niet bereid bent te investeren in zonne- en windenergie, kun je in je beleid sturen in die zeggenschap. Voor wat de locatie Wilhelminapark kan er echter geen sprake zijn van financieel gewin voor de gemeenten Boxtel en Sint-Michielsgestel, omdat ze daar geen grondposities hebben.

Als we ten behoeve van de lokale resultaatverplichting samenwerken met een buurgemeente in een windpark en bijvoorbeeld daarvan één windturbine mogen toeschrijven aan de lokale resultaatverplichting, dan wil dat niet zeggen dat we zelf ook moeten investeren in windturbine. Dat kunnen andere partijen doen, als er maar met buurgemeenten heldere afspraken gemaakt worden over de verplichtingen uit de RES. Het hoeft ook niet zo zijn dat het dan gaat om het grootste type windturbine dat onderzocht is (van 5,6 megawatt).

De maatschappelijke kosten voor de inpassing van windenergie in het elektriciteitsnetwerk zijn in ieder geval veel lager dan de kosten voor de inpassingen van zonne-energie. Die kosten zien we terug in het vastrecht dat we met zijn allen betalen. Door het afschuiven van windenergie in de regio zullen deze

kosten dus stijgen. Er zijn genoeg buitenlandse investeerders die graag willen investeren in de energietransitie, al gaat dit wel ten koste van de zeggenschap over de toekomstige energievoorziening. Door zelf te investeren of door het regie nemen in de energietransitie kunnen we die zeggenschap vergroten.

In de toekomst kan er inderdaad bij overaanbod sprake zijn van een negatieve stroomprijs, zeker als er sprake is van een onbalans tussen zonne- en windenergie. Om dit te voorkomen moet industrie en de opwekkers van zonne- en windenergie met elkaar samenwerken om een negatieve stroomprijs te voorkomen. Dit kan door de tijdelijke opslag van energie. In de toekomst wordt over het aantal uren per jaar dat er sprake is van een negatieve stroomprijs geen subsidie per opgewekte eenheid energie verstrekt. Nu komt dat sporadisch voor, maar als dit vaker voorkomt zal dit een stimulans zijn om te investeren in tijdelijke opslag of andere maatregelen. Voor zonne- en windparken die nu zijn aangesloten zijn heeft dit geen gevolgen. Dit geldt alleen voor toekomstige parken waarin dit in de SDE++ subsidie uitdrukkelijk zo is bepaald en men bij de investeringsbeslissing dit risico kan inschatten en kan meenemen in de businesscase.

Om het elektriciteitsnetwerk geschikt te maken voor de energietransitie moet er veel geïnvesteerd worden. Ondanks die congestie van het netwerk, moet de SDE++ subsidie van het Rijk voldoende zijn om businesscases van de grond te krijgen en daarmee de energietransitie van de grond te krijgen. De projectrendementen die met de SDE++ bereikt kunnen worden, worden door investeerders niet als heel hoog gezien, maar wel als weinig risicovol. Men gaat er immers vanuit dat er vraag zal blijven naar energie en dat het zal blijven waaien en de zon zal blijven schijnen. Bovendien heeft de subsidie het karakter van een garantieprijs van 15 jaar. De baten kunnen dus met voldoende zekerheid in de businesscase bepaald worden.

Als in de energietransitie sprake is van planschade moet die vergoed worden en betaald worden door de investeerders, die ook de baten ontvangen. Als we daar zeggenschap in hebben, kunnen we bepalen hoe we dit bepalen en verdelen. Als inwoners kunnen we wel financieel participeren in hernieuwbare energieprojecten van andere gemeenten, maar daarmee helpen we andere gemeenten hun opgave te realiseren. Dit is ook prima, maar levert geen bijdrage aan de eigen verplichting.

Binnen het Nationaal Programma RES is alle wind op zee al gereserveerd voor locaties met grootverbruikers van energie (zoals industrie, datacenters, greenport) in de kustregio's. Het uitgangspunt is aanbod en vraag zo dicht mogelijk bij elkaar te brengen. Dit beperkt kosten en heeft minder ruimtelijke impact van nieuwe hoogspanningsverbindingen. Wind op zee kan dus geen rol spelen binnen de RES NOB ter voldoening van de lokale resultaatverplichting. We zullen ons er voor moeten inspannen om ieder geval de lokale resultaatverplichting (wat nog maar een klein deel is van het totale energiegebruik binnen de gemeente) in of nabij de gemeentegrenzen op te wekken.

Generation Energy is ingehuurd om ze zijn ingewijd in de ruimtelijke aspecten van de energietransitie. GE is opdracht gegeven de potentie te verkennen. Een goede ruimtelijke inpassing is een volgende stap. Dan kan de impact ook gevisualiseerd worden van locaties die goed ruimtelijk ingepast kunnen worden en waarvoor ook draagvlak aanwezig is. Om dit draagvlak te creëren is het noodzakelijk dat het verhaal goed uitgelegd wordt, zodat dit voor iedereen begrijpelijk en acceptabel is.

In de verkenning van GE is bij de bepaling van de blauwe vlakken op de kaarten in de bijlage van de visie rekening gehouden met de minimale afstanden die gelden voor geluid en veiligheid voor de drie onderzochte typen windturbines. Omdat dit een verkenning betreft zal de mogelijke hinder en gezondheidsrisico's voor mens en ecologie nader onderzocht moeten worden. Pas als dit nadere onderzoek heeft plaatsgevonden zijn locaties te bepalen en kan het beeld gevisualiseerd worden. Genoemde afstand van 1000 meter is in Duitsland nog niet opgenomen in het Energieakkoord, omdat er discussie is of daarmee de klimaatdoelen voor 2030 wel gehaald worden. Ook in Nederland en in het bijzonder de regio NOB is dat dan twijfelachtig. Laagfrequent geluid van windturbines is mogelijk schadelijk voor de gezondheid en vraagt een heroverweging van de landelijke normen. De inspraakreacties in gemeente Boxtel zijn uiteraard wel bekend en betrokken bij de opstelling van de visie.

Sint-Michielsgestel

In de RES NOB is een besparingsdoel van 11% aan elektriciteit en warmte in 2030 ten opzichte van 2017 gesteld. Wat je niet gebruikt hoeft je ook niet op te wekken en kan helpen om pieken in de vraag te beperken, maar dit houdt niet in dat besparen 4 maal zo effectief is dan opwekken. De warmtetransitie naar aardgasvrije wijken is onderdeel van de RES NOB en in 2021 moeten alle gemeenten een Transitievisie Warmte opleveren. Ook hiervoor is een traject ingezet en zal vooral gericht op het voorbereiden van woningen en gebouwen voor deze transitie door isolatie. Volgens het Klimaatakkoord moet 20% van de woningen in 2030 van het aardgas af zijn en regio breed is 3,2 PJ aan duurzame warmte als doel gesteld in 2030.

Door marktwerking zal het rendement van al toegepaste technieken toenemen en kunnen nieuwe technieken toegepast worden, maar die ontwikkeling stopt als we wachten op de toepassing. Daarom zijn zon en wind op land in het provinciaal beleid alleen als tijdelijke bestemmingen voor maximaal 25 jaar toegestaan en blijft de bestaande bestemming bestaan.

Nieuwe technieken zijn nodig om de doelen in de periode 2030-2050 te realiseren, maar voor de periode tot 2030 zijn we genoodzaakt technieken toe te passen die de komende jaren marktrijp zijn en waarvoor rendabele businesscases beschikbaar zijn. Dit is ook de reden dat jaarlijks nieuwe technieken aan de SDE++ toegevoegd worden en de subsidie voor bestaande technieken jaarlijks afneemt. Het beleidsakkoord 2021-2026 in Bostel gaat verder dan de landelijke doelstelling.

15. Op 4 december 2020 is een inspraakreactie ontvangen van vereniging de Natuurgroep Gestel.

Met grote belangstelling hebben wij de afgelopen maanden de ontwikkeling van de conceptvisie zonne- en windenergie gevolgd. Als natuurorganisatie maken wij ons grote zorgen over de klimaatverandering en zien we de transitie naar duurzame energie als een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Zoals ook in de klankbordgroep RES aangegeven, krijgt volgens ons energiebesparing te weinig aandacht in de voorgelegde conceptvisie. Om de noodzaak van aanvullende voorzieningen, m.b.t. zonne- en windenergie, op maat in te schalen is onzes inziens een grondigere en gefundeerdere inschatting nodig van de energiebehoefte in 2030-2040. Wij zouden dan ook graag daar meer ruimte voor zien en dan een nieuwe berekening van de te verwachten energiebehoefte. In dit proces is sprake van een regionale strategie, geen lokale. Onze gemeente is gezegend met een landschappelijk waardevol gebied dat ernstig aangetast kan worden door de plaatsing van windmolens. Extra-regionaal zijn mogelijk veel betere locaties die minder impact hebben op natuur en landschap. Wat betreft zonneparken zouden wij ook terughoudendheid voorstellen omdat de ruimtelijke claim en de landschappelijke impact groot is. Wij adviseren pas tot uitbreiding van zonnevelden over te gaan als werkelijke alle beschikbare dakruimte is benut en aangetoond nog toekomstige behoefte bestaat. Zouden er toch redenen zijn om tot (her)overweging van plaatsing van windturbines over te gaan, dan zijn wat ons betreft de volgende locaties onbespreekbaar:

1. Gebieden die deel uitmaken van het NatuurNetwerk Brabant (Provinciale- en Rijksdelen). Dit om de volgende redenen:
  - De kans op slachtoffers onder beschermde soorten (vogels en vleermuizen) is het grootst in deze gebieden.
  - Windmolens veroorzaken een verstoring in het leefgebied van veel beschermde dieren. De impact is dus automatisch het grootst in of nabij onze natuurgebieden. Aangezien we ons ook midden in een biodiversiteitscrisis bevinden is het van groot belang om ervoor te dragen dat onze natuurgebieden zo goed mogelijk blijven functioneren en waar mogelijk te versterken. Met de plaatsing van windmolens wordt een tegengesteld effect bereikt.
  - De natuurgebieden zijn gebieden waar mensen komen voor rust en ontspanning. De belevingswaarde zal zeer ernstig worden aangetast en het heeft een direct effect op het welzijn en gezondheid van de bewoner van onze gemeente.
  - Landschappelijk is de impact enorm. De belangrijkste landschappelijke kwaliteiten binnen onze gemeente moeten niet worden aangetast.
  - Als de landschappelijk waarde van onze omgeving afneemt dan zal dat ook een economische impact hebben (woningwaarde, toerisme etc.)
2. Locaties in het Dommeldal en langs de Essche Stroom die net buiten de begrenzing van het NNN vallen. Hiervoor zijn ook de voorgaande redenen aan te voeren.
3. Kleinschalige landschappen ten zuiden van Gemonde en ten noorden van Berlicum.

- *In de kleinschalige landschappen bevinden zich nog natuurwaarden die elders niet meer te vinden zijn. Gezien het enorme verlies aan biodiversiteit in het buitengebied is het van groot belang om te zorgen dat deze gebieden ook als zodanig kunnen blijven functioneren.*

Locaties waar wij mogelijkheden zien voor de opwekking van windenergie zijn grote open agrarische gebieden met lage natuurlijke- en landschappelijke waarden of gebieden waar al een hoge mate van verstoring is. De plaatsing van windmolens in de Dungense polder lijkt, gezien de nabijheid van de A2, de minste impact lijkt te hebben op natuur en landschap binnen onze gemeente. Maar ook hier zal voorafgaand aan de keuze goed onderzoek moeten worden uitgevoerd naar de negatieve effecten op beschermde natuurwaarden en het landschap.

Wij verzoeken u bovengenoemde punten mee te nemen bij de vaststelling van de visie. Uiteraard zijn wij te allen tijde bereid onze standpunten toe te lichten.

N.B. Bijgevoegd de reactie van Brabants Landschap, de Brabantse Milieufederatie en Natuurmonumenten, aan het college van Boxtel, met betrekking tot het plaatsen van zonne- en windparken en de locatie Wilhelminapark in het bijzonder. Wij gaan er eigenlijk van uit dat u daarvan kennis heeft genomen, in dat geval is de bijlage ten overvloede. Wij onderschrijven het gestelde van voornoemde gerespecteerde organisaties ten zeerste (22).

22. De visie is bedoeld om mogelijke locaties voor zon en wind op land te verkennen en niet bedoeld als strategie om de in de RES NOB gestelde doelstelling van 11% besparing op elektriciteit en warmte in 2030 te behalen. Die strategie wordt uitgewerkt in de Transitievisie Warmte. Een grondigere en gefundeerdere inschatting nodig voor de energiebehoefte in 2030-2040 is in de concept RES NOB al gegeven en wordt geactualiseerd in de RES 1.0. Er is inderdaad sprake van een regionale strategie, met een lokale resultaatverplichting voor de opwek van elektriciteit. Dit houdt in dat we in eerste instantie moeten kijken of we het toekomstige energiegebruik (na besparing) binnen de gemeentegrenzen kunnen opwekken.

Er wordt geadviseerd tot uitbreiding van zonnenvelden over te gaan als werkelijke alle beschikbare dakruimte is benut en aangetoond nog toekomstige behoefte bestaat. Dus feitelijk om de zonneladder volgorde in plaats van volgtijdelijk te beklimmen. De komende tijd zal er ingezet worden op maximale stimulering van grootschalig zon op dak, maar uit onderzoek binnen de RES is bekend dat het potentieel voor zon op dak onvoldoende is en bovendien niet verwacht mag worden dat in 2030 alle potentieel benut is. Het resultaat van deze stimulering moet dus betrokken worden bij de evaluatie van de eerste tender van 10 hectare aan zonneparken, waarmee de gemeenteraad heeft ingestemd.

Windparken (maar ook zonneparken) zijn op grond van provinciaal beleid al uitgesloten binnen Natuur Netwerk Brabant (NNB). Alleen als het een deel van het Natuur Netwerk Brabant betreft dat direct aansluitend op hoofdinfrastructuur ligt en uit de alternatievenafweging blijkt dat negatieve effecten op de ecologische waarden en kenmerken zo veel mogelijk worden beperkt of gecompenseerd, kan dit toegestaan worden als daarvoor goede redenen zijn.

De beekdalen en kleinschalige landschappen in Gemonde en ten noorden van Berlicum zijn op grond van het Afwegingskader landschap van de RES minder gewenst. Dat is ook de reden dat die gebieden voor windenergie minder voor de hand liggen.

Windenergie in de Dungense polder biedt vooral kans op het grondgebied van de gemeente 's-Hertogenbosch, maar heeft wel gevolgen voor de gemeente Sint-Michielsgestel. Daarom hebben we daar een belang in en moeten we samen met onze inwoners en belangengroepen en de gemeente 's-Hertogenbosch onderzoeken wat daar de mogelijkheden zijn.

De reactie van Brabants Landschap, Natuurmonumenten en de BMF aan de het college van Boxtel is het college van Sint-Michielsgestel is ook opgenomen in de inspraakreactie onder 14 van het Theederheyde Collectief.

16. Op 3 december 2020 is een inspraakreactie ontvangen:

Sint-Michielsgestel

Er is een pas op de plaats nodig waarin wel ruimte is voor een zorgvuldig proces om te komen tot een goede visie. Separaat ontvangt u van het Theederheyde Collectief een uitgebreide onderbouwing van mijn bezwaar, maar in essentie komt het neer op het volgende:

- 1) Het visieplan is onvolledig EN OP WEZENLIJKE ONDERDELEN ONJUIST*
- 2) Transparante en open communicatie met belanghebbenden, directe omwonenden, inwoners en grondeigenaren ontbreekt. BIZAR IS DAT IK RECENT OP VERZOEK VAN DE GEMEENTE EEN ENQUETE HEB INGEVULD WAARIN WORDT GEVRAAGD NAAR MIJN VISIE OP ZON- EN WINDENERGIE. EN NU BLIJKT DAT ER AL EEN UITGWEREKT VISIEDOCUMENT KLAARLIGT. DAT IS HET CREEREN VAN SCHIJNBETROKKENHEID.*
- 3) De visie en locatie-aanwijzing van windmolens op locaties nabij Sint-Michielsgestel, en dan primair het Wilhelminapark ('Theederheyde') en omgeving – de meest ongelukkige locatie denkbaar VOOR WINDMOLENS BIJNA ZO HOOG ALS DE EIFFELTOREN Ik verzoek de gemeenteraad om de voorliggende visie Zonne- en Windenergie niet vast te stellen (23).*

23. Dat de visie onvolledig en onjuist is, is al behandeld onder inspraakreactie 14 van het Theederheyde Collectief. Dat voor windenergie de technische mogelijkheden in een visie in beeld worden gebracht is vermeld in de inleiding van de vragenlijst. De visie betreft dus een verkenning. De visie is niet bedoeld om locaties aan te wijzen, maar locaties te verkennen en is niet primair bedoeld voor het Wilhelminapark, maar alle mogelijke locatie in en nabij de gemeente.

17. Op 3 december 2020 is een inspraakreactie ontvangen:

Plaatsing van windmolens tasten de natuur- en recreatieve waarden in het Wilhelminapark en beekdal van de Essche Stroom. Daarbij ontbreekt het aan transparante en open communicatie met de inwoners in dit gebied. De visie is op het onderdeel windenergie onvolledig (24).

24. Deze inspraakreactie komt overeen met model Eiffeltoren genoemd onder 4 en 5 en is daar al behandeld.